

ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

«Допущено до захисту»

Завідувач кафедри фінансів,
банківської справи та страхування
док. екон. наук, професор

_____ Володимир СИБІРЦЕВ
« ____ » _____ 202_ р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
за другим (магістерським) рівнем вищої освіти
на тему:
«Фінансовий менеджмент страхової компанії»

Виконав: здобувач вищої освіти 2 курсу,
групи ФС-22М ОПП «Фінанси, банківська
справа та страхування» спеціальності 072
«Фінанси, банківська справа та страхування»

_____ **КУЗЬМЕНКО Володимир**
« ____ » _____ 202_ р.

Керівник роботи: кандидат
економічних наук, доцент кафедри фінансів,
банківської справи та страхування

_____ **МЕЛЬНИК Тетяна**
« ____ » _____ 202_ р.

Рецензент:

м. Кропивницький

Завідувачу кафедри фінансів, банківської
справи та страхування

Володимиру СИБІРЦЕВУ

здобувача вищої освіти економічного
факультету групи ФС-22М

(ОПП «Фінанси, банківська справа та
страхування спеціальності 072 «Фінанси,
банківська справа та страхування»)

Кузьменко Володимир Сергійович

ЗАЯВА

Прошу дозволити мені виконати кваліфікаційну роботу за другим
(магістерським) рівнем вищої освіти на тему: «Фінансовий менеджмент в
страховій організації».

« 30 » червня 2023 р.

(підпис)

Погоджено:

Керівник кваліфікаційної роботи:

(підпис) канд. екон. наук, доцент **Тетяна МЕЛЬНИК**

« 30 » червня 2023 р.

Завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування:

д-р екон. наук, професор **Володимир СИБІРЦЕВ**

(підпис)

« 30 » червня 2023 р.

Центральноукраїнський національний технічний університет
 Факультет економічний _____
 Кафедра фінансів, банківської справи та страхування _____
 Ступінь вищої освіти магістр _____
 Галузь знань 07 «Управління та адміністрування» _____
 Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» _____
 Освітньо-професійна (освітньо-наукова) програма «Фінанси, банківська справа та страхування»

ЗАТВЕРДЖУЮ
завідувач кафедри
Володимир СИБІРЦЕВ

« 04 » вересня 2023
 року

**ЗАВДАННЯ
 НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ
 ЗА ДРУГИМ (МАГІСТЕРСЬКИМ) РІВНЕМ ВИЩОЇ ОСВІТИ
 ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ**

Кузьменко Володимир Сергійович

(прізвище ім'я по батькові повністю)

1. Тема роботи «Фінансовий менеджмент в страховій організації»
 (назва)

1. Керівник роботи Мельник Т.А., канд. екон. наук, доцент
 (прізвище та ініціали, науковий ступінь, вчене звання)

3. Строк подання роботи до захисту 20.01.2024

4. Мета та завдання кваліфікаційної роботи

Мета дослідження виражається в поглибленні теоретичних засад фінансового менеджменту страхової компанії та обґрунтуванні практичних рекомендацій щодо управління фінансами страхової компанії та вдосконалення управління фінансами страхової компанії.

Завдання: здійснити критичний розгляд економічної сутності фінансового менеджменту страхової компанії; дослідити елементи системи фінансового менеджменту страхових компаній; розглянути організацію фінансового менеджменту страхової компанії; охарактеризувати діяльності страхової компанії; проаналізувати фінансовий стан страхової компанії; проаналізувати системи управління фінансами страхової компанії; запропонувати удосконалення управління фінансовою діяльністю страхових компаній на основі зарубіжного досвіду; визначити напрями удосконалення організації фінансового менеджменту страхової компанії.

5. Консультанти по роботі, із зазначенням розділів роботи

Розділ	Консультант	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв
1			
2			
3			

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів виконання кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Складання плану дослідження	жовтень 2023 р.	
2.	Підбір та вивчення літературних джерел за темою кваліфікаційної роботи	жовтень 2023 р.	
3.	Підготовка та подання керівнику: - першого розділу - другого розділу - третього розділу - вступу та висновків	листопад 2023 р. листопад 2023 р. листопад 2023 р. грудень 2023 р.	
4.	Подання робочого варіанту роботи керівнику	грудень 2023 р.	
5.	Доопрацювання роботи з урахуванням зауважень керівника	грудень 2023 р.	
6.	Нормо-контроль секретаря ЕК, перевірка на академічну доброчесність	грудень 2023 р. – січень 2024 р.	
7.	Відгук керівника	грудень 2023 р. – січень 2024 р.	
8.	Рецензування роботи. Підготовка документів, що подаються до ЕК (листи, довідки, інформаційний листок, висновок-виписка, опубліковані статті).	грудень 2023 р. – січень 2024 р.	
9.	Подання роботи завідувачу кафедри на допуск до захисту	січень 2024 р.	
10.	Доопрацювання роботи з урахуванням зауважень завідувача кафедри.	січень 2024 р.	
11.	Подання роботи та супровідних документів до ЕК	січень 2024 р.	
12.	Захист роботи	січень 2024 р.	

Дата видачі завдання:

« 04 » вересня 2023 року

(підпис керівника)

Мельник Т.А.

(прізвище та ініціали)

Завдання прийнято до виконання:

« 04 » вересня 2023 року

(підпис здобувача)

Кузьменко В.С.

(прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

**Кузьменко В. Фінансовий менеджмент в страховій організації.
Рукопис.**

Кваліфікаційна робота за другим (магістерським) рівнем вищої освіти за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». – Центральноукраїнський національний технічний університет, Кропивницький, 2023.

У роботі досліджено теоретичні засади фінансового менеджменту страхової компанії. Розглянуто основні елементи фінансового менеджменту страхової компанії. Досліджено організаційну структуру фінансового менеджменту страхової компанії.

На підставі проведеного аналізу діяльності ПрАТ «Українська пожежна страхова компанія» й аналіз його фінансового стану та системи управління фінансами страхової компанії, результати систематизовані у вигляді таблиць і рисунків, що надає репрезентативності результатам розрахунків.

Запропоновано пропозиції стосовно застосування зарубіжного досвіду з управління фінансами страхових компаній. Обґрунтовано пропозиції стосовно впровадження цифрових інформаційних технологій в фінансовому менеджменті страхових компаній.

Ключові слова: фінансовий менеджмент, фінанси страхових компаній, цифровізація, грошові потоки, поточна діяльність, інвестиційна діяльність, фінансова діяльність

ABSTRACT

Kuzmenko V. Financial management in the insurance organization. Manuscript.

Qualification work on the second (master's) level of higher education in the specialty 072 "Finance, banking and insurance." - Central Ukrainian National Technical University, Kropyvnytskyi, 2023.

The paper studies the theoretical principles of financial management of the insurance company. The main elements of financial management of insurance company are considered. The organizational structure of financial management of insurance company is investigated.

Based on the analysis of the activities of PJSC "Ukrainian Fire Insurance Company" and the analysis of its financial condition and financial management system of the insurance company, the results are systematized in the form of tables and figures, which gives representation to the results of calculations.

Proposals on the application of foreign experience in managing the finances of insurance companies have been proposed. Proposals for the introduction of digital information technologies in the financial management of insurance companies are substantiated.

Keywords: financial management, finance of insurance companies, digitalization, cash flows, current activity, investment activity, financial activity

ЗМІСТ

ВСТУП	8
РОЗДІЛ 1	11
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ФІНАНСОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ	11
1.1. Економічна сутність фінансового менеджменту страхової компанії	11
1.2. Елементи системи фінансового менеджменту страхових компаній	17
1.3. Організація фінансового менеджменту страхової компанії.....	24
РОЗДІЛ 2	33
АНАЛІЗ УПРАВЛІННЯ (НА ПРИКЛАДІ ПРАТ «УКРАЇНСЬКА ПОЖЕЖНА СТРАХОВА КОМПАНІЯ»)	33
2.1. Характеристика діяльності страхової компанії.....	33
2.2. Аналіз фінансового стану страхової компанії.....	40
2.3. Аналіз системи управління фінансами страхової компанії	46
РОЗДІЛ 3	52
НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ФІНАНСОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ	52
3.1. Удосконалення управління фінансовою діяльністю страхових компаній на основі зарубіжного досвіду	52
3.2. Напрями удосконалення організації фінансового менеджменту страхової компанії	58
ВИСНОВКИ.....	61
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	64
ДОДАТКИ.....	68

ВСТУП

Актуальність теми полягає в тому, що управління фінансами страхової організації є найважливішою частиною системи фінансового менеджменту.

Розвиток страхового ринку є проектом, що динамічно розвивається, а інтереси вчених і страховиків нерозривно збігаються в галузі формування єдиних методичних основ фінансового управління діяльністю страхових організацій з урахуванням особливостей функціонування їх фінансів.

Управління фінансами страхової організації процес управління відтворенням за допомогою формування та використання фінансових ресурсів страхової організації, для здійснення певної суспільної форми функціонування страхового фонду, що є відокремленою структурою, що здійснює укладання договорів страхування та їх обслуговування.

Під фінансовим станом страхової компанії зазвичай розуміють реальні умови розміщення та використання коштів страхового фонду.

Етапи управління фінансами страхової компанії включають оцінку фінансового стану організації. Основною метою компанії є підвищення ефективності управління фінансами страхової компанії рахунок інвестицій.

Управління фінансами страхової організації - процес управління відтворенням за допомогою формування та використання фінансових ресурсів страхової організації, для здійснення певної суспільної форми функціонування страхового фонду, що є відокремленою структурою, що здійснює укладання договорів страхування та їх обслуговування.

Мета і завдання дослідження. є вивчення теоретичних основ та економічної сутності аналізу фінансового менеджменту страхової компанії.

Мета дослідження виражається в поглибленні теоретичних засад фінансового менеджменту страхової компанії та обґрунтуванні практичних рекомендацій щодо управління фінансами страхової компанії та вдосконалення управління фінансами страхової компанії.

Для вирішення поставленої мети необхідно розв'язати наступні завдання:

- здійснити критичний розгляд економічної сутності фінансового менеджменту страхової компанії;
 - дослідити елементи системи фінансового менеджменту страхових компаній;
 - розглянути організацію фінансового менеджменту страхової компанії;
 - охарактеризувати діяльності страхової компанії
- проаналізувати фінансовий стан страхової компанії;
- проаналізувати системи управління фінансами страхової компанії;
- запропонувати удосконалення управління фінансовою діяльністю страхових компаній на основі зарубіжного досвіду;
- визначити напрями удосконалення організації фінансового менеджменту страхової компанії.

Об'єкт дослідження є процес фінансового менеджменту страхової компанії в сучасних економічних умовах.

Предмет дослідження є теоретичні та практичні аспекти фінансового менеджменту страхових компаній в сучасних умовах розвитку.

Методи дослідження. Дослідження ґрунтується на застосуванні емпіричних методів наукових досліджень: порівняння, спостереження. Також застосовувалися метод аналізу і синтезу, історичний підхід емпірико-теоретичного методу. При визначенні євроінтеграційного потенціалу ринку страхування України використовувався метод ранжування.

Наукова цінність одержаних результатів. Основні теоретичні та практичні результати дослідження, які мають наукову новизну, полягають у наступному:

запропоновано:

- визначення фінансового менеджменту страхової компанії як сучасний фінансовий менеджмент в страхуванні передбачає управління капіталом, ризиком, інвестиціями, веденням страхових операцій, оцінку

платоспроможності страховика з метою найбільш ефективної діяльності відповідно до цілей та завдань конкретної страхової організації;

одержали подальший розвиток:

- склад елементів фінансового менеджменту страхової компанії.

Практичне значення одержаних результатів. Запропоновані підходи до впровадження Solvency II для керування фінансами страхової компанії в умовах введення в дію змін до закону України «Про страхування» та обґрунтовані рекомендації, спрямовані на його підвищення можуть бути використані в діяльність будь якої страхової компанії України в сучасних умовах.

Апробація результатів кваліфікаційної роботи. Основні положення кваліфікаційної роботи доповідалися на: VI Міжнародній науково-практичній конференції «Конкурентоспроможна модель інноваційного розвитку економіки України» (ЦНТУ, 7-8.12.2023 р.) та були опубліковані в тезах.

Структура та обсяг кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота виконана згідно з методичних рекомендацій до виконання та захисту випускних кваліфікаційних робіт [16]. Кваліфікаційна робота викладена на 70 сторінках комп'ютерного тексту, складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Робота включає 7 таблиць, 13 рисунків, список використаних джерел налічує 56 найменувань.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ФІНАНСОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ

1.1. Економічна сутність фінансового менеджменту страхової компанії

Поняття «фінансовий менеджмент» з'явилося на рубежі XIX-XX ст., але і досі немає єдиного підходу до визначення. Визначення «фінансовий менеджмент» притаманне зарубіжній практиці, в вітчизняній науці воно почало досліджуватися лише після набуття Україною незалежності. Отже доцільно дослідити та проаналізувати визначення науковцями у своїх публікаціях.

Є.Ф. Брігхем в своїх працях виокремлює фінансовий менеджмент серед трьох галузей фінансів: «...підприємницька діяльність у проведенні фінансових операцій з практичним управлінням фірмою включно», поряд із діяльністю на ринку грошей і капіталу та галуззю інвестицій, але на його думку фінансовий менеджмент являється найширшою і найголовнішою серед цих трьох галузей фінансів [10].

Зарубіжний економіст Ван Хорн Дж. К., зазначає, що «фінансовий менеджмент, або управління фінансами (financial management), полягає у діях з придбання, фінансування та управління активами, спрямованих на реалізацію певних цілей». Таким чином, управлінські рішення в галузі фінансового менеджменту можна віднести до наступних трьох основних сфер операцій з активами: інвестиції, фінансування та управління ними [6].

А. М. Поддєрьогін разом з колегами фінансовий менеджмент визначають, як « процес управління формуванням, розподілом і використанням фінансових ресурсів суб'єкта господарювання та оптимізації обороту його грошових коштів» [38].

На думку І.О. Бланка фінансовий менеджмент —: «це система принципів

та методів розробки і реалізації управлінських рішень, пов'язаних із формуванням, розподілом та використанням фінансових ресурсів підприємства і організацією обороту його грошових коштів» [9].

І.М. Вахович в своїх працях фінансовий менеджмент розуміє, як «система наукових підходів, професійних навичок і цілеспрямованих дій з оптимізації фінансових рішень з метою підвищення конкурентоспроможності суб'єкта господарювання у довго-та короткостроковому періодах» [12].

В наукових працях Н.О. Кондратенко розглядає фінансовий менеджмент, як: « систему фінансового забезпечення підприємства, націлену на досягнення загальної мети керування при оптимізації обігу його грошових коштів» [26].

Г.О. Крамаренко, О.С. Чорна стверджує, що фінансовий менеджмент – це «наука про управління фінансами підприємства щодо вироблення і реалізації управлінських рішень, пов'язаних з формуванням, розподілом і використанням фінансових ресурсів підприємства» [23].

Під фінансовим менеджментом О.В. Кам'янська та Ж.М. Жигалкевич розуміють, як « система принципів і методів розробки і реалізації управлінських рішень щодо придбання, фінансування та управління активами, спрямовані на реалізацію певної мети підприємства» [22].

Для критичного огляду сучасних досліджень поняття «фінансовий менеджмент» згрупуємо підходи до їх визначення у таблицю (додаток А) і зобразимо на рис. 1.1

Фінансовий менеджмент в літературі класифікують за різними ознаками, а саме за рівнем та за об'єктом управління. За рівнем фінансовий менеджмент поділяють на макро- та мікрорівні. За об'єктом управління фінансовий менеджмент поділяють на управління основним та оборотним капіталом, власним та позиковим капіталом, ризиками.

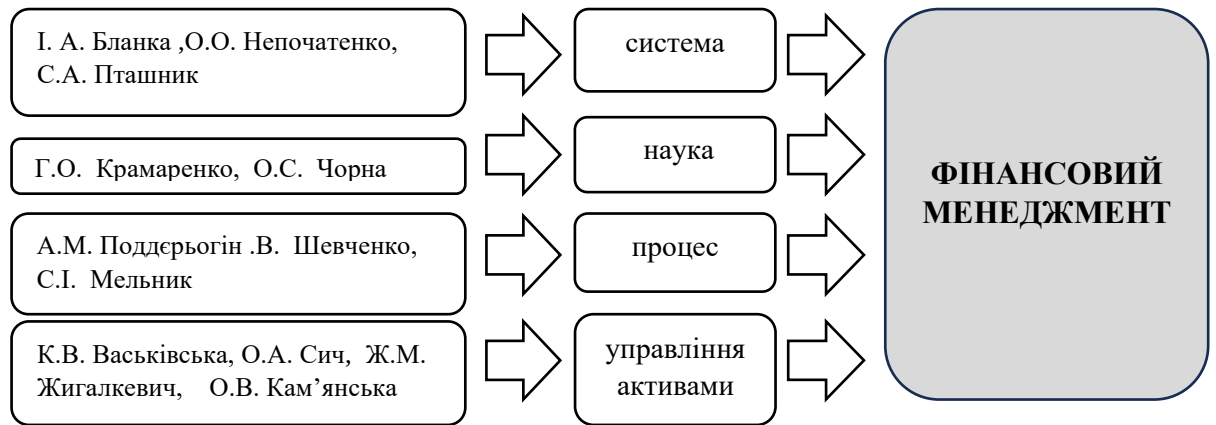

Рис. 1.1. Структура підходів визначення «фінансовий менеджмент»

Джерело: складено автором з використанням [9], [28], [23], [11], [29], [38], 40]

Отже, наведені вище визначення описують фінансовий менеджмент на підприємствах, тобто у реальному секторі економіки як систему керування фінансовими ресурсами; фінансами; фінансовими потоками та грошовими потоками. Ґрунтуючись на цих визначеннях, можна дати визначення фінансового менеджменту страхової компанії для його використання в теорії та практиці страхування.

Очевидно, що потрібно уточнення принаймні двох моментів: визначення об'єкта управління та мети фінансового управління страхової компанії. Виходячи зі специфіки діяльності страхової компанії, грошовий оборот страховика має складнішу організацію, ніж у підприємств та організацій інших галузей економіки. Грошовий оборот включає грошові потоки за трьома видами діяльності страхової компанії - поточною (в даному випадку пов'язаною зі збором внесків та виплатою відшкодування), інвестиційною та фінансовою.

Фінансовий менеджмент в діяльності страхової компанії містить в собі загальні риси фінансового менеджменту, але має і свої специфічні риси, характерні для страхової діяльності і виражені в їх меті, завданнях і функціях. Основною метою фінансового менеджменту в страхуванні є інтеграція функцій управління - планування (страхування - технічне планування), бюджетування, прогнозування, витрачання коштів, обліку, аналізу та

контролю в єдину систему управління фінансовими ресурсами. У процесі виконання цієї основної мети вирішуються два завдання - поточне (чергове) і позачергове.

Фінансовий менеджмент страхової компанії передбачає в першу чергу управління його фінансовим капіталом. Фінансовий капітал страховика – це «сукупність економічних благ у фінансовій формі, що потребують постійного управлінського впливу з урахуванням факторів часу, ризику, фінансової стійкості та фінансового потенціалу для підвищення економічної ефективності страхової, інвестиційної і фінансової діяльності» [31].

Фінанси страхової компанії - це сукупність фінансових відносин, що виникають з усіх грошових потоків, якими страхова компанія пов'язана з іншими суб'єктами господарювання та державою. Вони виражають систему фінансових (грошових) відносин між страховою компанією та іншими контрагентами - страхувальниками, банками, іншими страховими компаніями, співстраховиками, перестраховиками, персоналом, структурними підрозділами, державою, муніципалітетом та ін.

Фінанси страхової компанії — це специфічні грошові відносини, які можна систематизувати в грошові відносини:

- з акціонерами у зв'язку з наступним збільшенням статутного капіталу та виплатою дивідендів;
- зі страховиками з приводу укладення договорів страхування та стягнення страхової премії, з одного боку, та страхових виплат у разі настання страхового випадку, відповідно до умов договору страхування, з іншого боку;
- зі страховими посередниками у зв'язку зі стягненою та сплаченою (перерахованою) ними премією та сплатою комісійних;
- з установами, членом яких є страхова компанія;
- з банківською системою у зв'язку з відкритими поточними та клієнтськими рахунками, отриманням і погашенням кредитів та інші фінансові відносини;

- з іншими страховими компаніями, пов'язані з регресивними вимогами та співстрахуванням;
- з персоналом у зв'язку з нарахуванням винагороди та утриманням з неї;
- з дочірніми, асоційованими та спільними підприємствами та інвестиціями посередники у зв'язку з інвестиційною діяльністю;
- з фінансово-кредитною системою держави (бюджет, соціальне забезпечення) та з державною установою, що здійснює регулювання, контроль і нагляд.
- з перестраховиками з приводу відступленої премії, отриманих страхових відшкодувань, комісій, участі в результаті, формування частки перестраховика в страхових резервах тощо [1].

Управління фінансами страхової організації - процес управління відтворенням за допомогою формування та використання фінансових ресурсів страхової організації, для здійснення певної суспільної форми функціонування страхового фонду, що є відокремленою структурою, що здійснює укладання договорів страхування та їх обслуговування.

Під фінансовим станом страхової компанії зазвичай розуміють реальні умови розміщення та використання коштів страхового фонду. Грошові потоки організації переважають у всіх формах і видах безсумнівно є найважливішими самостійними об'єктами фінансового менеджменту. У таблиці 1.1 представлено класифікацію грошових потоків за видами діяльності.

Сучасний фінансовий менеджмент в страхуванні передбачає управління капіталом, ризиком, інвестиціями, веденням страхових операцій, оцінку платоспроможності страховика з метою найбільш ефективної діяльності відповідно до цілей та завдань конкретної страхової організації.

На наш погляд, фінансовий менеджмент слід розглядати як комплексне поняття, що має різні форми прояву.

Таблиця 1.1

Класифікація грошових потоків за видами діяльності страхової компанії

Притік	Відтік
<i>Поточна діяльність</i>	
Виручка за операціями страхування	Страхові виплати
Виручка за операціями перестрахування	Виплати за операціями перестрахування
Комісійні винагороди та тантьєми	Оплата персоналу
Надходження за регресними позовами	Фінансування запобіжних заходів
Інші доходи	Інші витрати
<i>Інвестиційна діяльність</i>	
Виручка від основних засобів	Вкладення в основні засоби
Продаж цінних паперів	Створення (купівля) дочірніх компаній (філій)
Продаж дочірніх компаній	Вкладення у цінні папери
Доходи від об'єктів нерухомості	Інші витрати
<i>Фінансова діяльність</i>	
Залучення позикових коштів	Податкові платежі
Дивіденди та відсотки до отримання	Погашення кредиторської заборгованості
Фінансові вкладення компаньйонів	Дивіденди та відсотки до сплати
Штрафи, пені, неустойки, отримані та інші позареалізаційні доходи	Повернення фінансових вливань
Інші доходи	Штрафи, пені, неустойки

Джерело: розроблено автором

Комплексність поняття «фінансовий менеджмент страхових організацій», його особливості дозволяють відобразити такі його характеристики – як частина фінансового механізму, орган управління.

Сучасний фінансовий менеджмент у страхуванні передбачає управління капіталом, ризиком, інвестиціями, веденням страхових операцій, оцінку платоспроможності страховика з метою найбільш ефективної діяльності відповідно до цілей та завдань конкретної страхової організації.

Фінансовий менеджмент треба розглядати як комплексне поняття «фінансовий менеджмент страхових організацій», його особливості дозволяють відобразити такі його характеристики.

Фінансовий менеджмент як частина фінансового механізму є процес вироблення мети та завдань управління фінансами страховика та здійснення

впливу на них за допомогою фінансових методів та важелів. Залежно від конкретної фінансової ситуації ціль та завдання можуть змінюватися.

Можна відзначити, що фінансовий менеджмент відіграє основну роль у процесі управління грошовими потоками, фінансовими ресурсами страхової організації, оскільки дозволяє:

- повніше використовувати наявні фінансові можливості шляхом оптимізації доходної (у частині формування страхових резервів та інших фінансових фондів) та видаткової (у частині виявлення оптимального розміру страхових виплат, витрат на оплату праці агентів та витрат на ведення справи) частини фінансового плану страховика;
- виявити причини та розкрити резерви неефективної діяльності шляхом аналізу минулих результатів;
- прогнозувати майбутній розвиток страхової організації з урахуванням наявної інформації.

Фінансовий менеджмент є обов'язковою складовою управління бізнесом страхової компанії в умовах ринкової економіки. Він важливий і необхідний для всіх видів бізнесу, як для страхових компаній, банків та інших фінансових установ, так і для організацій виробництва, торгівлі, туризму, тобто з реального сектору.

Таким чином, фінансовий менеджмент у страховій організації виконує особливу роль при прийнятті внутрішніх рішень щодо організації структури та фінансового обороту та з точки зору забезпеченості зовнішнього зв'язку між організацією та страховим та фінансовими ринками, зводячи при цьому до мінімуму всі ризики.

1.2. Елементи системи фінансового менеджменту страхових компаній

Ефективність фінансового менеджменту страхової компанії визначається чіткістю побудови та взаємоузгодженістю базових елементів

(див. рис. 1.2): мети, основних завдань, ключових функцій, об'єктів, суб'єктів, принципів та методів які складають систему фінансового менеджменту страхової компанії.

Рис. 1.2. Структура елементів фінансового менеджменту страхової компанії

Джерело: складено автором

Метою управління фінансами є доцільне та оптимальне використання фінансових ресурсів страхової компанії. Відповідно до заданої мети завданнями фінансового менеджменту страхової компанії є максимізація добробуту власників страхової компанії, що виражається через вибраний показник фінансової діяльності (дохід, прибуток) при забезпеченні фінансової стійкості її розвитку.

Виділяють такі завдання фінансового менеджменту у страховій компанії:

1. Розробка фінансових планів розвитку страхової компанії забезпечення виконання затверджених планів.

2. Забезпечення формування достатнього розміру фінансових ресурсів відповідно до завдань розвитку страхової компанії майбутньому періоді та їх ефективного використання в основній діяльності страхової компанії.

3. Підготовка та аналіз фінансових звітів.

Основні функції, які виконує фінансовий менеджмент у страховій компанії, мають свою специфіку:

- страхова функція - пов'язана з використанням фінансових ресурсів страхової компанії для її нормального та ефективного функціонування та здійснення їх кругообігу в ході здійснення страхової діяльності;
- розподільча функція - розподіл доходу від страхової діяльності відповідно до страхово-технічного плану та/або нормативного положення;
- звітна функція - спостереження за правильним документуванням даних про умови та зміни у здійсненні страхової діяльності. У зв'язку з цим зростає роль контролінгу як інформаційно-аналітичної діяльності, що підтримує прийняття управлінських рішень та успішний розвиток страхової компанії;
- контролююча функція - охоплює контроль за обігом фінансових ресурсів від страхової та господарської діяльності, у тому числі за формуванням, розподілом і раціональним використанням фінансових ресурсів;
- інвестиційна функція - скільки грошей і в які конкретні активи інвестувати і яким чином забезпечити необхідні фінансові ресурси для інвестицій [37].

Основними об'єктами фінансового менеджменту в страховому бізнесі є фінансові чи грошові відносини, що виникають у ході страхової діяльності у процесі формування власного капіталу, цільових фондів грошових коштів, їх розподілу та використання, це можуть бути капітали і страхово-технічні резерви страхової компанії, їх формування, організація, управління та

розподіл усіх страхових платежів для нормального здійснення страхової діяльності. Специфічними об'єктами фінансового менеджменту страхової компанії є управління фінансовими ризиками, інвестиційна, кредитна, дивідендна політика та інші [37].

Суб'єктами фінансового менеджменту в страхуванні є виконавчі директори та їх заступники, власники, відповідальні актуарії, експерти, аудитори, спеціалісти з контролю та нагляду за страховою діяльністю [37].

Джерелом ефективного функціонування фінансового менеджменту страхової компанії є принципи. Принципи, являються основою побудови фінансового менеджменту страховика.

Поняття «принцип» походить від латинського слова *princīpium* та означає «початок, основа».

В працях під редакцією І. Білодід принцип – це «основне вихідне положення якої-небудь наукової системи, теорії, ідеологічного напрямку; особливість, покладена в основу створення або здійснення чого-небудь, спосіб створення або здійснення чогось» [34]

У науковій літературі існують декілька класифікацій принципів управління фінансами підприємств. В книзі «Заповітна мрія менеджера» Р. Геллер запропонував класичні принципи фінансового менеджменту підприємства, а саме: необхідно думати, перш ніж діяти, бо гроші люблять рахунок; добре управління є наслідком доброї ідеї; менеджер не доводить власної неправоти; доходи мають перевищувати видатки; вимоги до фінансового менеджменту більші, ніж його можливості; менеджер або може зробити роботу, або не може; якщо дії передбачають складні розрахунки, потрібно відмовитися від таких дій; хибну ціль досягають хибними способами; якщо пробувати зробити неможливе, все буде втрачено; найліпший спосіб робити гроші – перестати їх губити [39].

На думку науковців на чолі з А. Поддєрьогіним до принципів фінансового менеджменту відносять: принцип фінансової стратегії; принцип стратегії управління; принцип контролю за виконанням ухвалених рішень;

урахування прогресивного досвіду в питаннях управління фінансами підприємств та його екстраполяція на майбутнє; орієнтація на ухвалення у найкоротші терміни рішень з фінансових питань; визначення непередбачуваних наслідків впливу зовнішніх чинників [38].

В своїх наукових працях Момот Т.В., Безугла В.О., Тараруєв Ю.О., Кадничанський М.В., Чалий І.Г. до принципів фінансового менеджменту відносять: системність, цільова спрямованість, диверсифікованість інвестування та стратегічна орієнтованість [27].

Трохи іншої точки зору дотримується І. Бланк, відносячи до принципів: « інтегрованість із загальною системою управління підприємством; комплексний характер формування управлінських рішень; високий динамізм управління; багатоваріантність підходів до розроблення окремих управлінських рішень; орієнтованість на стратегічні цілі розвитку підприємства» [9].

Серед досліджених принципів управління фінансами підприємства не всі можна застосувати до управління фінансами страхових компаній, а ті які можна застосувати також потребують певного доповнення.

Тематику принципів управління фінансами страхових компаній досліджували О.С. Світлична та Н.М. Сташкевич [33]. В своїх працях вони вперше встановили принципи управління фінансами страхових компаній.

Принципи фінансового менеджменту страхових компаній визначають як основу, що виражає сутність і внутрішню узгодженість структурних компонентів фінансової системи страхової компанії. Принцип виступає центральним поняттям в управлінні фінансами страхової компанії, хоча кожна окрема страхова компанія крім універсальних принципів, може довільно визначати певну кількість принципів управління своїми фінансами в залежності від стратегії компанії на ринку страхування.

В своїх дослідженнях А.І. Доманчук узагальнив загальні принципи управління фінансами з коригуванням на страхову галузь. Саме впровадження згрупованих принципів І.Бланка, Т. Момот та спеціальних принципів, таких

як принцип стратегічності, оптимальності, збалансованості, ефективності та економічності, сприятиме ефективному застосуванню і перспективою розвитку системи управління фінансами страхових компаній [18].

Ефективність фінансового менеджменту багато в чому залежить від дотримання наступних принципів:

1. Взаємодія фінансового менеджменту з загальною системою управління страхової компанії дуже взаємопов'язані. Фінансовий менеджмент страхової компанії відіграє значне місце в взаємодії з страховим маркетингом, адже маркетинг відіграє важливу роль при управлінні основною страховою діяльністю. Вивчення особливостей страхового ринку та вся діяльність, спрямована на розробку, просування та збут страхових продуктів становить область маркетингу. Адже страховий маркетинг включає товарну, інноваційну політику, рекламу, дизайн, сегментування ринку, сервісне обслуговування та багато іншого. У фінансовому менеджменті формування ціни страхової послуги неможливе без знання конкурентів, їх тактичних і стратегічних установок, стану страхового ринку, вивчення попиту страхової послуги, тобто використання страхового маркетингу.

2. Наступний принцип фінансового менеджменту страхової компанії – цільова спрямованість, яка повинна бути загалом спрямована на реалізацію стратегічних цілей компанії.

3. Диверсифікація вкладень капіталу страхової компанії означає пошук альтернативних шляхів інвестиційних вкладень, вибір нових прибуткових напрямів фінансування.

4. Забезпечення компромісу між ризиком та прибутковістю. Особливістю фінансового управління страхової компанії є прийняття рішень в умовах ризику. У зв'язку з цим фінансовий менеджер повинен забезпечити отримання доходу, покриваючи ризики страхувальників, так і власні ризики.

5. Одним із принципів фінансового менеджменту страхової компанії необхідно визнати принцип випереджаючого управління. Його завдання полягає у виявленні меж розширення виробництва, прогнозуванні

інноваційних варіантів розвитку, пошуку альтернативних шляхів та варіантів прийняття рішень, виборі нових напрямів фінансування.

Метод (від грец. *methodos* - шлях дослідження, теорія, вчення) - сукупність прийомів чи операцій практичного чи теоретичного освоєння (пізнання) дійсності. У широкому значенні слова метод фінансового менеджменту як науки є сукупністю основних прийомів, що дозволяють здійснити ефективне управління фінансами підприємства [14].

Методи, що використовуються в процесі здійснення фінансового менеджменту підприємств та організацій та визначення його ефективності, різноманітні. Основними з них є: фінансовий облік, фінансовий аналіз, фінансове планування, прогнозування, оподаткування, самофінансування тощо.

Погоджуючись з думкою А. Доманчука [18] під методами фінансового менеджменту страхових компаній слід виокремити:

1) прогнозування – це метод дослідження розвитку фінансів страхових компаній та розроблення шляхів поліпшення системи управління, що забезпечить конкурентний фінансовий стан компанії на ринку;

2) планування – це метод визначення обсягу надходжень фінансових ресурсів страхових компаній і їх розподіл у плановому періоді;

3) інвестування – метод, що означає процес спрямування тимчасово вільних грошових коштів страховою компанією в основні фонди, нематеріальні активи, цінні папери, банківські депозити для отримання інвестиційного доходу у вигляді відсотків, дивідендів, корпоративних прав та забезпечення безперервної операційної діяльності;

4) контроль – метод, що означає перевірку правильності розрахунку основних складників страхового процесу, що впливають на фінансовий стан компанії, таких як ціна страхової послуги, страховий тариф, страхова премія та ін., безпосередню фінансову діяльність страховика та результати її діяльності;

5) оподаткування – сукупність форм та методів спрямування частини доходу від здійснення господарської діяльності страховика до бюджету. Відповідно до специфіки діяльності страхових компаній, згідно з Податковим кодексом України, до них застосовуються особливі умови оподаткування;

6) кредитування – метод, що означає процес, пов'язаний з акумуляцією фінансових ресурсів страховою компанією на умовах строковості, платності та поверненості».

1.3. Організація фінансового менеджменту страхової компанії

Елементи системи фінансового менеджменту повинні працювати не окремо, а в комплексі з урахуванням фаз життєвого циклу розвитку організації. Тільки тоді можна говорити про систему, яка призведе до зростання продуктивності праці та (або) зниження витрат виробництва. Цей ефект спільних дій вищий за саму суму індивідуальних зусиль. Побудова системи фінансового менеджменту через виділення її основних елементів та визначення їх взаємозв'язків є необхідною, але не достатньою умовою ефективного управління у сфері фінансів страхових компаній. Динамічність системи фінансового менеджменту обумовлена тим, що на неї впливає величина фінансових ресурсів, витрат, доходів, коливання попиту та пропозиції на капітал, що постійно змінюється. Ці зміни багато в чому визначаються циклічністю економічного розвитку кожного виробництва та залежністю функціонування організації від цього фактора.

Страхова компанія включає власне страхову, інвестиційну та фінансову підсистеми. Специфіка її діяльності зумовлює потребу в особливому управлінні фінансами (див. табл. 1.2).

Отже, доходи від страхової діяльності відносяться до доходів від основної операційної діяльності, включають всі надходження, пов'язані з проведенням страхування та перестрахування. Доходи від інвестиційної

діяльності відносяться до додаткових доходів від фінансової діяльності. Доходи від фінансової діяльності відносяться до звичайної діяльності страховика.

Таблиця 1.2

Доходи страхової компанії

Діяльність	Страхова	Інвестиційна	Фінансова
Доходи	– Страхові премії – Комісійні винагороди – Частка від страхових сум та страхових відшкодувань, сплачені перестраховиками – Повернені суми із централізованих фондів – Повернені суми технічних резервів	– Доходи від розміщення страхових резервів та тимчасово вільних за визначеними напрямками їх вкладання – Доходи фінансових інвестицій – Доходи від реальних інвестицій	– Доходи від здачі майна в оренду – Доходи від перерахунку страхових виплат – Доходи безповоротної фінансової допомоги доходи від надання консультацій – Доходи від штрафів, пеня

Фінансовий менеджмент страхової компанії зводиться до управління фінансовими відносинами, що складаються при взаємодії з зовнішнім та внутрішнім середовищами. Зовнішнє середовище охоплює зв'язки з клієнтами, партнерами, акціонерами. Внутрішнє середовище являє собою взаємодію в часі структурних підрозділів, що контактують для прийняття управлінських рішень з фінансових та організаційних питань: бухгалтерія, відділ контролінгу, відділ інвестицій, відділ ризик-менеджменту, страхові підрозділи, філії.

Організація фінансового менеджменту, як одна з його основних функцій стосується створення органів управління фінансами, фінансових служб, установлення взаємозв'язку між підрозділами останніх, визначення їх завдань і функцій [16].

Структура страхової компанії може охоплювати декілька рівнів управління. Управління страховими компаніями набула поширення система «керівництво у співвідношенні із співробітництвом» [13]. Особливості цієї

системи полягають у тому, що вона будується на принципах лінійного, функціонального та лінійно-штабного підпорядкування (рис. 1.3).

Рис. 1.3. Організаційна структура страхової компанії

Узагальнюючи форми організації управління фінансами страхових компаній, як у зарубіжній, і у вітчизняній практиці, можна згрупувати класифікацію моделей фінансового управління страхових компаній:

1. Модель стратегічного фінансового управління страховою компанією.
2. Модель оперативного управління страховою компанією.
3. Модель стратегічного контролю страховою компанією.
4. Модель фінансового контролю страхової компанії.

Звісно ж, особливість фінансових моделей управління страхових компаній полягає у складі функцій, які стосуються стратегічного і оперативного рівня управління, які покладає він головна компанія щодо кожного з компонентів системи фінансового взаємодії страхової компанії.

В кожній страховій компанії створено відділ по управлінню фінансами, до якого входить також бухгалтерія, управління актуарними розрахунками, та управління бізнес аналізу.

Реалізація ефективного управління формуванням фінансових результатів страхових організацій потребує розробки наступних основних етапів:

- 1) постановка цілей управління формуванням фінансових результатів;
- 2) визначення завдань у тих поставлених цілей;
- 3) розробка критеріїв ефективності управління формуванням фінансових результатів стосовно кожної мети управління;
- 4) формування організаційно-методичного забезпечення досягнення поставлених цілей управління формуванням фінансових результатів відповідно до розроблених критеріїв ефективності.

Подасмо коротку характеристику перших трьох етапів.

1. Постановка цілей управління формуванням фінансових результатів. Як було зазначено вище в основі організації фінансів страхової організації лежать теорія ймовірності та закон великих чисел, наслідком є зниження рівня витрат і збитковості страхових операцій у зв'язку з розширенням рівня охоплення страхового поля. З огляду на зазначену специфіку страхування серед основних цілей управління формуванням фінансових результатів можна виділити: а) управління прибутком від страхової діяльності як основним джерелом генерування прибутку страховика; б) управління комплексним показником рентабельності страхової та інвестиційної діяльності; в) управління продажами з метою максимізації виручки (сум страхових внесків) підприємства; г) максимізація прибутку з усіх видів діяльності з урахуванням рівня розвитку страхування та умов функціонування страхової організації.

2. Визначення завдань у тих поставлених цілей. Основними завданнями є: оптимізація витрат (оцінка складу, структури, виявлення резервів оптимізації, рекомендації щодо зниження та ін.); перегляд тарифної політики страховика, щодо визначення допустимого рівня зниження ціни страхової послуги; збільшення темпів зростання сум внесків; зниження коефіцієнта витрат; зниження вартості капіталу; перехід до інвестиційної діяльності як

основного джерела генерування прибутку; оптимізація структури фінансових результатів; підвищення якості формованих видів прибутку та ін.

3. Розробка критеріїв ефективності управління формуванням фінансових результатів стосовно кожної поставленої мети управління. Як критерії ефективності можуть виступати різні показники, що характеризують здатність суб'єктів господарювання вчасно та в повному обсязі виконувати свої фінансові зобов'язання, що визначають ступінь залежності від зовнішніх джерел фінансування, абсолютні та відносні фінансові результати діяльності (показники прибутку та рентабельності). Що стосується процесу управління формуванням фінансових результатів страхових організацій такими критеріями можуть бути темпи зростання наступних показників: прибуток від страхової діяльності; прибуток від страхових операцій; прибуток від інвестиційної діяльності; чистий прибуток; сум одержаних страхових внесків (премій); сум виплат страхових відшкодувань (забезпечень); витрат на ведення справи; доходів від інвестиційної діяльності; сум сформованих страхових резервів. Додаткові показники: кількість укладених договорів страхування, розмір страхових сум, виплат.

Розглянемо докладніше деякі підпроцеси фінансового менеджменту страхової компанії.

Управління ціноутворенням – це один із найбільш трудомістких процесів. Обґрунтовано це насамперед тим, що перш ніж вивести той чи інший товар ринку, необхідно провести тривалий процес дослідження позиціонування цього товару над ринком, що у своє чергу дозволяє визначити початкову ціну, з якою підприємство вийде ринку. В процесі ціноутворення виробниками чи продавцями вибирається певна частка ринку, встановлюються рівень продажів необхідних досягнення цілей підприємства, пов'язаних з прибутком і виражених зрештою у грошовому еквіваленті. Цей процес може неодноразово піддаватися коригуванню. Причинами коригувань можуть стати загальний стан економіки, конкретні умови на ринку реалізації, конкурентна боротьба, фінансове становище підприємства тощо.

Управління грошовими активами та пасивами - це процес під час якого підприємство визначається з потребами у грошових коштах, які необхідні для здійснення поточної діяльності, для забезпечення інноваційних програм або експериментальних проектів у фінансовому обліку кошти, які має підприємство, називають активами. У залежності від виду та від участі активів у життєвому циклі підприємства, вони класифікуються за складом та розміщенням. За складу активи підприємства поділяються на оборотні та необоротні активи.

Управління оборотним капіталом – це процес визначення обсягу фінансових коштів на поточні запаси з метою їхньої мінімізації без шкоди для операційної діяльності.

Управління дебіторською заборгованістю – це діяльність з оцінки стану боргів та можливостей дебіторів щодо них погашення, а також вироблення та реалізація заходів щодо її скорочення.

Метою управління дебіторською заборгованістю буде прийняття для реалізації найефективніших економічних рішень у поточну діяльність підприємства.

Одним із найважливіших етапів управління дебіторською заборгованістю є визначення методу управління дебіторської заборгованістю.

І вже в залежності від обраної моделі управління вироблятиме певні кроки до її стягнення чи відмовитися від стягнення (з метою доцільності). Також відповідно до обраної моделлю проводиться і вибір способів розрахунків.

Управління кредиторської заборгованістю – це процес оцінки стану боргів підприємства кредиторам, вироблення та реалізація заходів щодо їх скорочення або реструктуризації.

Для грамотного управління кредиторською заборгованістю (КЗ) на підприємстві, перш за все, має бути обрано оптимальну структуру з управління заборгованістю, а саме:

– ухвалення бюджету кредиторської заборгованістю;

- розробка системи показників (кількісна та якісна оцінка розрахунків з кредиторами);
- прийняття обраних показників за планові коефіцієнти, тобто. обов'язкові для виконання.

З метою забезпечення конкурентоспроможності та фінансової стійкості фінансовим менеджерам необхідно більш ретельно та уважно підходить до розрахунків та вибору стратегій у питаннях залучення та використання позикового капіталу.

Не менш важливим у розробці політики щодо використання кредитних ресурсів є визначення тактичних варіантів залучення позикових коштів. Такими варіантами можуть стати інвестиційні кошти (збільшення статутного капіталу чи спільне виробництво), банківські чи фінансові кредити, товарні кредити, власне «економічне переваги».

Управління грошовими потоками – це діяльність з просування грошових коштів від одного підприємства до іншого через банківську систему відповідно до нормами фінансової складової діяльності страхової компанії.

Управління основними фондами – це процес управління грошима на придбання, підтримання та ліквідацію основних фондів (землі, будівель, обладнання тощо) з метою оптимізації їх наявності підтримки операційної діяльності.

Управління інвестиціями – це процес відомості разом тих, хто пропонує гроші (мають тимчасово вільні кошти), з тими, хто пред'являє попит (які мають потребу в них). Обидві сторони зазвичай зустрічаються у фінансових інститутах чи фінансовому ринку. Іноді, в зокрема при угодах із майновими цінностями (наприклад, з нерухомістю), продавці та покупці вступають в угоду безпосередньо.

Управління цінними паперами – це діяльність з управління фінансовими інструментами індивідуальних інвесторів та юридичних, зокрема. акціями, векселями, опціонами, товарними та фінансовими ф'ючерсами.

Управління фінансовими ризиками. Під ризиком розуміється можлива небезпека втрат, яка з кон'юнктури ринку і діяльності інших підприємств та фінансових інститутів. Ризиком у фінансовій діяльності необхідно керувати, тобто. використовувати різні методи, що дозволяють прогнозувати несприятливі події та вживати заходів щодо зниження ступеня ризику.

Управління страхуванням – це процес розроблення рішень та їх реалізація щодо захисту майна та коштів від вплив різних ринкових факторів (втрат, коливання валюти).

Управління фінансовим аудитом – це процес дослідження оцінки поточного фінансового стану підприємства за основними економічними показниками, а також динаміки зміни цих показників за певний період часу.

Управління фінансовою звітністю – це процес подання узагальненої інформації про фінансове становище та діяльність підприємства, а також зміни у її фінансовому становищі за звітний період у зручній формі для ухвалення управлінських рішень.

У рамках фінансового менеджменту також ухвалюються рішення щодо забезпечення найбільш ефективного руху фінансових ресурсів між підприємством та джерелами його фінансування, як зовнішніми, і внутрішніми. Тому управління потоком фінансових ресурсів, виражених у кошти, є основним питанням у фінансовому менеджменті.

Отже, можна зробити висновок про те, що структура управління фінансами страховика визначається в залежності від того, в якій організаційній формі її створено.

Висновки до 1 розділу

За результатами дослідження було узагальнено поняття «управління фінансами» та визначено необхідність його ефективного функціонування на рівні страхових компаній. Запропоновано сформулювати систему управління фінансами страхових компаній, розмежувавши її складники на чотири взаємопов'язані підсистеми: цільову, об'єктно- суб'єктну, забезпечувальну та

процедурну. Кожну із запропонованих підсистем проаналізовано в розрізі функціонування страхових компаній.

Встановлено й обґрунтовано спеціальні принципи (стратегічності, оптимальності, збалансованості, ефективності, економічності) управління фінансами страховика. Реалізація запропонованих принципів сприятиме ефективному впровадженню системи управління фінансами страхових компаній та виступатиме передумовою для розвитку кожного окремого складника системи.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ УПРАВЛІННЯ (НА ПРИКЛАДІ ПРАТ «УКРАЇНСЬКА ПОЖЕЖНА СТРАХОВА КОМПАНІЯ»)

2.1. Характеристика діяльності страхової компанії

Страхова компанія «Українська пожежно-страхова компанія» заснована в 1993 році Добровільним пожежним товариством України, промислово-інвестиційний банком України «Промінвестбанк», Київською міською дирекцією «Укрсоцбанку», ТОВ «Егіда» та Українським пожежним концерном «Укрпожсервіс» в формі закритого акціонерного товариства. В 2013 році згідно вимог законодавства була змінена форма власності на приватне акціонерне товариство.

Страхова компанія вже понад 31 рік являється однією з провідних на страховому ринку України і пропонує для своїх клієнтів широкий спектр страхових послуг 21 вид добровільного та 39 видів обов'язкового страхування на вигідних умовах [32].

Страховик є членом Моторного (транспортного) страхового бюро України, членом Агентства з розвитку інфраструктури фондового ринку України, членом асоціації страховий бізнес, є членом Ядерного страхового пулу. Мажоритарним акціонером виступає фізична особа-резидент Михайлов Олександр Михайлович [2].

ПРАТ «УПСК» представлена на всій території України в вигляді філій та представництв по всій території країни та більше ніж 5000 продажів страхових продуктів та центрів обслуговування клієнтів, котрі працюють на підставі агентських угод.

Страхова компанія має 60 ліцензій з них 21 по добровільному страхуванню та 39 по обов'язковому страхуванню [25].

Метою діяльності страхової компанії є отримання прибутку шляхом надання послуг з усіх видів страхового захисту майнових інтересів фізичних

та юридичних осіб та здійснення фінансової діяльності в межах, визначених законодавством

Розроблення та впровадження страхових продуктів дозволяють страховій компанії UPSK виходити на нові ринки й принципово новий рівень розвитку у сфері обслуговування клієнтів.

Виключним видом діяльності страхової компанії UPSK є діяльність із страхування та діяльність з надання супровідних послуг на ринку страхування.

Метою діяльності страхової компанії UPSK є провадження страхової діяльності з усіх видів страхування майнових інтересів фізичних і юридичних осіб та здійснення фінансової діяльності з метою одержання прибутку [35].

ПрАТ «УПСК» акредитована в найбільших системних банках України, таких як ПАТ «Державний ощадний банк України», АБ «Укргазбанк», ПАТ «ОТП Банк» тощо [32].

Для максимального захисту інтересів своїх клієнтів та забезпечення фінансової стійкості, ПрАТ «УПСК» співпрацює з провідними компаніями з перестрахування:

- Gen Re, Hannover Re, Allianz Global Corporate & Specialty (Німеччина);
- SWISS Re (Швейцарія);
- SCOR SE, Barents Re Reinsurance Co., Inc. (Франція);
- Польське перестраховальне товариство (Польща);
- AzRe Reinsurance Company (Азербайджан);
- Talbot Underwriting Limited (Великобританія);
- ОАО «Сава Перестрахова Компанія» (Словенія) [30].

Розроблення та впровадження страхових продуктів дозволяють Компанії виходити на нові ринки та принципово новий рівень розвитку у сфері обслуговування клієнтів. Компанія регулярно аналізує промислові, аграрні та інноваційні ринки, ринки фінансових послуг, великого та малого бізнесу задля створення страхових продуктів відповідно до потреб кожної галузі.

Компанія вже вкотре підтверджує рейтинг фінансової стійкості на рівні uaAAifr, що означає відмінну фінансову стійкість, порівняно з іншими фінансовими установами [20].

У 2022 році компанія підтвердила довгостроковий кредитний рейтинг на рівні uaAA, що означає дуже високу кредитоспроможність порівняно з іншими українськими позичальниками або борговими інструментами [21]. Це обумовлено входженням компанії в число найбільших учасників страхового ринку України, прийнятною диверсифікацією страхового портфеля (рис.2.1), високою якістю та достатньою диверсифікацією активів, якими представлені страхові резерви.

У свою чергу, Рейтингове агентство зазначає чутливість фінансової системи України до операційних та інших ризиків, що зумовлено тривалими військовими діями на території України через агресію з боку росії, а також погіршенням умов діяльності та невизначеністю щодо перспектив розвитку економіки. Разом з цим, слід зазначити добру якість операцій з перестраховування ризиків, наявність широкої клієнтської бази, а також добре розвинені канали продажів, що сприяє утриманню вагомої частки на ринку страхування [3].

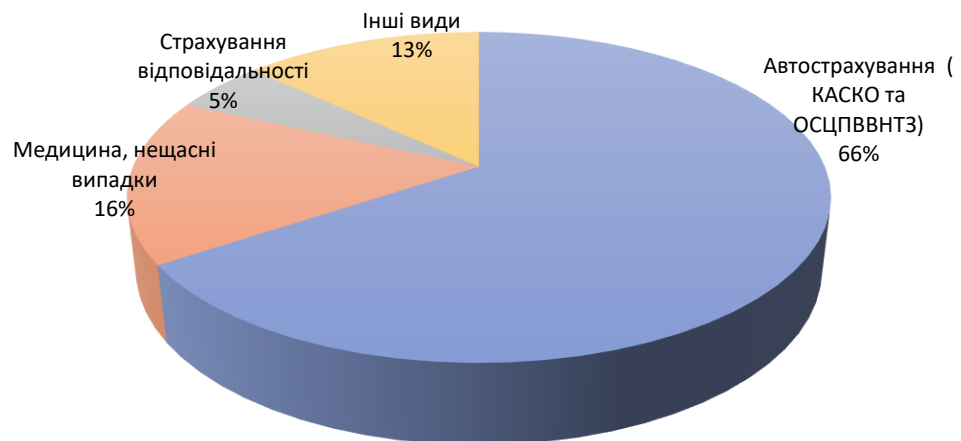

Рис. 2.1. Страховий портфель ПрАТ «УПСК»

Джерело: складено автором з використанням[19].

З даних рис. 2.1 видно, що найбільшу складову страхового портфеля страхової компанії UPSK в 2022 році займає Автострахування – 65% та медичне страхування в тому числі нещасні випадки – 16%.

Свідченням успішної роботи та розвитку ПрАТ «УПСК» є фінансові показники, які згруповані до таблиці 2.1

Таблиця 2.1

Фінансові показники компанії 2018-2022 рр. (млн.грн.)

№	Показники	Роки				
		2018	2019	2020	2021	2022
1	Активи компанії	529,3	602,5	673,5	657,8	634,9
2	Валові страхові премії	533	731,1	786,6	788,1	465,4
3	Інвестиційний дохід	0,2	12,6	34,7	11,5	6,6
4	Валові страхові виплати	141,9	210,3	306,6	360,3	177,2
5	Статутний капітал	100	100	100	100	100
6	Страхові резерви	263,6	364,2	389,0	367,4	292,1

Джерело: складено автором з використанням [фінансової звітн] [30],[31]

Аналізуючи таблицю 2.1 варто зазначити, що вплив пандемії викликаний COVID-19 та повномасштабне вторгнення росії в Україну негативно відзначилися на роботі страхової компанії. З даних таблиці бачимо, що за досліджуваний період найвдалішим був 2020 рік, активи компанії збільшилися з 529,3 млн. грн до 673,5 млн. грн, інвестиційний дохід взагалі має найкращі показники – в 2018 році становив 0,2 млн. грн., а в 2020 році збільшився на 34,5 млн. грн і становив 34,7 млн. грн, в 2021 році показник почав тенденцію до зменшення і становив 11,5 млн. грн, а вже в 2022 році в порівнянні з 2020 роком зменшився на 28,1 млн. грн і становив 6,6 млн. грн. Також варто зазначити, що стан страхових резервів був найкращий в 2020 році і становив 389 млн. грн, а в 2021 році в зв'язку з пандемією викликаною COVID-19 зменшилися на 21,6 млн. грн і становили 367,4 млн. грн, а вже в 2022 році через військову агресію з боку росії страхові резерви

зменшилися на 75,3 млн. грн в порівнянні з попереднім роком і на 96,9 млн. грн в порівнянні з 2020 роком і становили 292,1 млн. грн. Валові страхові премії з 2014 року по 2021 рік включно мали стійку тенденцію до зростання (див. рис. 2.2) з 323,1 млн. грн в 2014 році (на початку військової агресії з боку росії) до 2017 року зросло на 73,8 млн. грн, в 2018 році в порівнянні з попереднім роком відбулося збільшення на 136 млн. грн, в 2019 році приріст становив 198,1 млн. грн, в 2020 році – 55,5 млн. грн, а в 2021 році на 1,5 млн. грн.

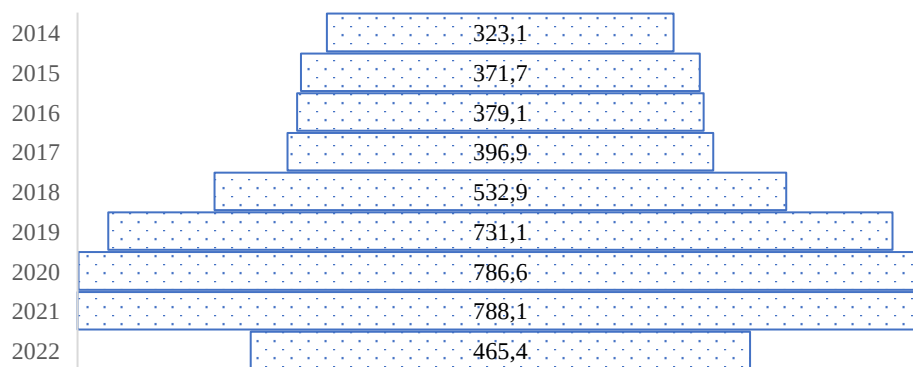

Рис. 2.2. Динаміка страхових премій в 2014-2022 рр.

Джерело: складено автором з використанням [32]

На рис. 2.3. наочно зображено різницю між валовими страховими преміями та валовими страховими виплатами за 2018-2022 роки

Рис. 2.3. Динаміка страхових премій та страхових виплат в 2018-2022 рр.

Джерело: складено автором з використанням [32]

Аналізуючи рис. 2.3 зазначимо, що розмір страхових виплат завжди становить менше половини від страхових премій.

Здійснення комерційної діяльності неможливо без матеріальних, трудових, фінансових та інформаційних ресурсів. Вони становлять основу для діяльності страхової компанії.

Страхова компанія UPSK має в своєму розпорядженні значну кількість висококваліфікованих працівників. Середньооблікова кількість працівників складає 485 осіб в 2022 році, що в порівнянні з 2020 роком зменшилася на 319 осіб (див. рис. 2.4).

За даними рис. 2.4 видно, що з 2018 до 2020 року зростала чисельність працівників в 2019 році на 68 осіб в порівнянні з 2018 роком, в 2020 на 81 особу. А вже в 2021 році кількість працівників зменшилася на 207 осіб в зв'язку з світовою пандемією викликаною COVID-19 та в 2022 році кількість працівників ще зменшилася на 112 осіб, що викликано повномасштабною війною з росією.

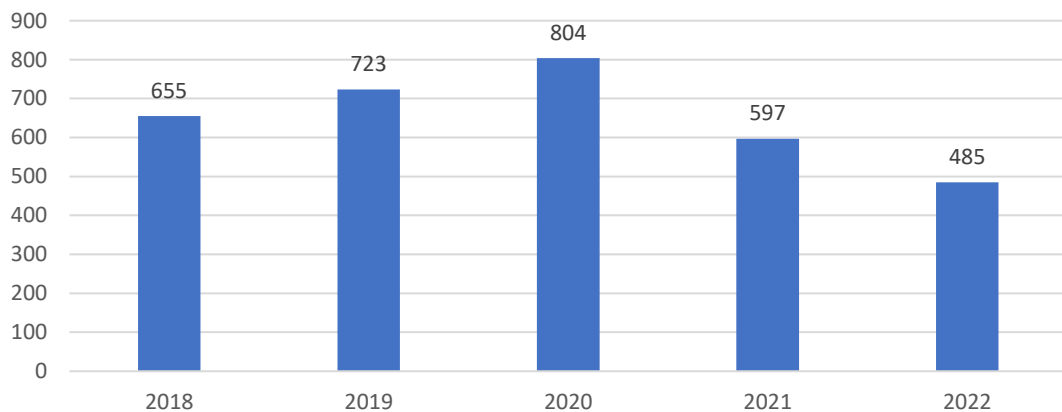

Рис. 2.4. Динаміка середньої кількості працівників в 2018-2022 рр.

Джерело: складено автором з використанням [32]

На рис. 2.5 та рис. 2.6 наведена структура матеріальних та фінансових ресурсів ПрАТ «УПСК» (табл. 2.1) [30],[31],[32],[33].

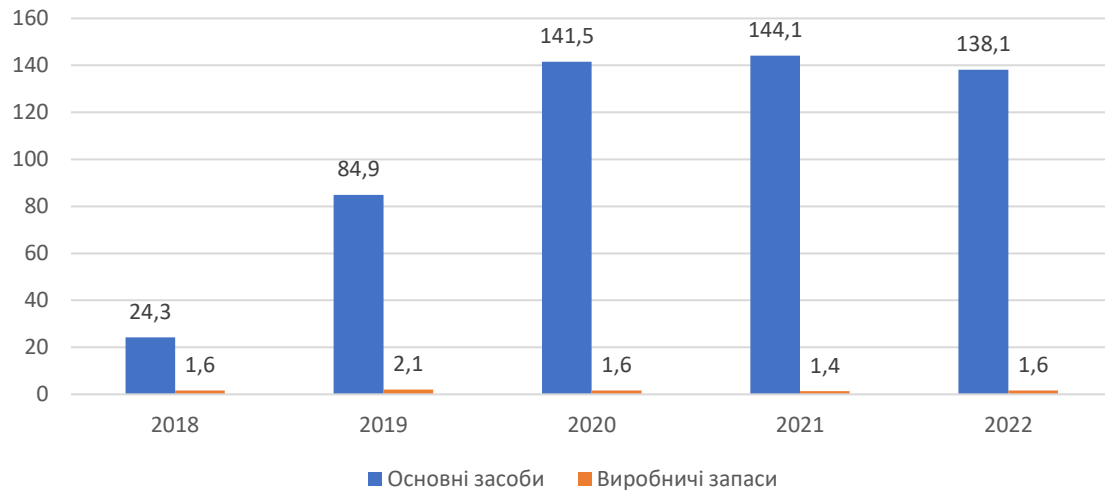

Рис. 2.5. Динаміка матеріальних ресурсів в 2018-2022 рр.

Джерело: складено автором з використанням [32]

За даними рис. 2.5 зазначимо, що за досліджуваний період виробничі запаси суттєво не змінювалися. Основні засоби були найкращі в 2021 році і склали 144,1 млн. грн., в 2022 році основні засоби зменшилися на 0,6 млн. грн.

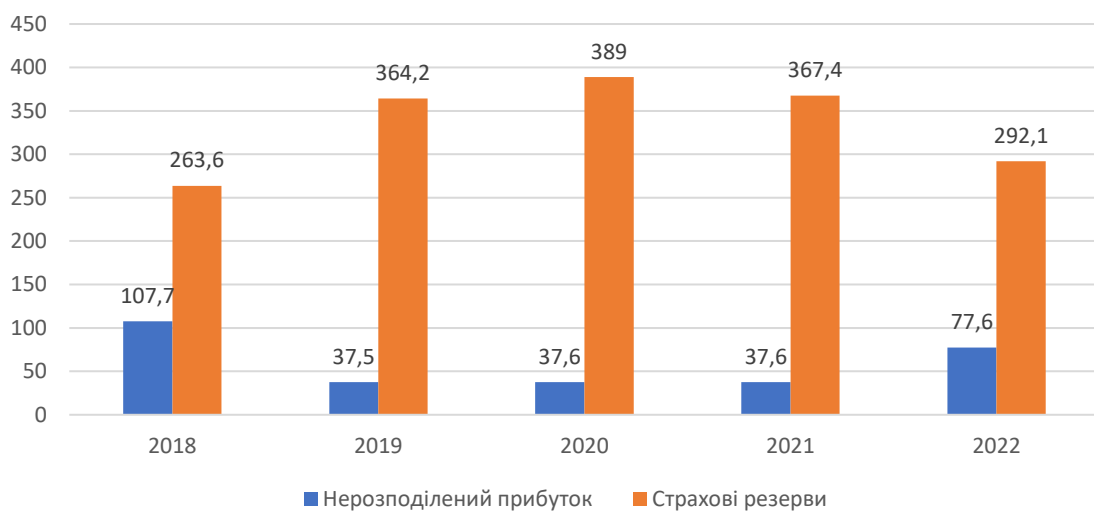

Рис. 2.6. Динаміка фінансових ресурсів ПрАТ «УПСК» за 2018-2022рр.

Джерело: складено автором з використанням [32]

Розглядаючи рис. 2.6 звернемо увагу на динаміку страхових резервів протягом 2018-2022 років. Зазначимо, що страхові резерви страхової компанії

«УПСК» були в межах від 250 до 390 млн. грн. Найменше страхових резервів було в 2018 році – 263,6 млн. грн., найбільше в 2020 році – 389 млн. грн., в 2022 році страхові резерви зменшилися на 75,3 млн. грн. в порівнянні з 2021 роком і становили 292,1 млн. грн. Стан нерозподіленого прибутку в 2019 році зменшився з 107,7 млн. грн. до 37,5 млн. грн. в порівнянні з 2018 роком на 70,3 млн. грн. Протягом 2019 -2021 рр. нерозподілений прибуток був сталим і становив 37,5-37,6 млн. грн., в 2022 році нерозподілений прибуток збільшився до 72,6 млн. грн.

Отже, узагальнюючи можна зробити висновок, що в аналізована страхова компанія на страховому ринку від початку незалежності Україні і має стабільну та надійну роботу, займає значне місце серед конкурентів на страховому ринку. За останні 5 років, а особливо останній рік компанія має більш менш стабільні фінансові показники роботи страхової компанії.

2.2. Аналіз фінансового стану страхової компанії

Оцінку фінансового менеджменту страхової компанії варто розпочати з оцінки фінансового стану страхової компанії. Для початку доцільно проаналізувати актив та пасив балансу (див. рис.2.7)

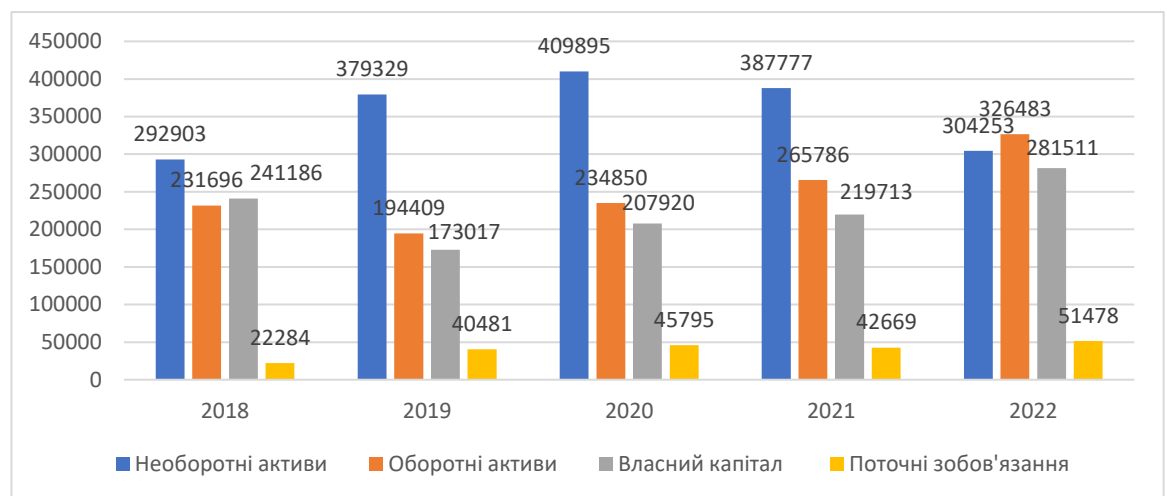

Рис.2.7. Динаміка статей балансу ПрАТ «УПСК» за 2018-2022 рр.

Джерело: сформовано автором на основі додатку А1, А2

З таб. 2.7. видно, що необоротні активи складають значну частину в валюті балансу, так в 2018 році їх частка була 55%, в 2019 році необоротні активи зросли на 17% і становили 72%, в 2020 році вони також зростали і становили 77%, в 2021 році відбулося значне зменшення на 4% і становили 73%, а в 2022 році зменшилися на 16 % і становили 57%.

Оборотні активи протягом 2019-2022 роки збільшувалися і з 37% (194409 тис. грн.) в 2019 році збільшилися до 62% і становили 326483 тис. грн.

Власний капітал за аналізований період крім 2022 року був в межах 32% - 45 %, а в 2022 році частка власного капіталу в валюті балансу складала 53%.

Поточні зобов'язання мають найменшу частку в валюті балансу досліджуваного підприємства до 10%. В 2018 році вони складали 4%, або 22284 тис. грн. а в 2022 їх частка збільшилася в 2,5 рази і складає 9,7% або 51478 тис. грн.

Наступним етапом аналіз фінансових результатів (рис. 2.8)

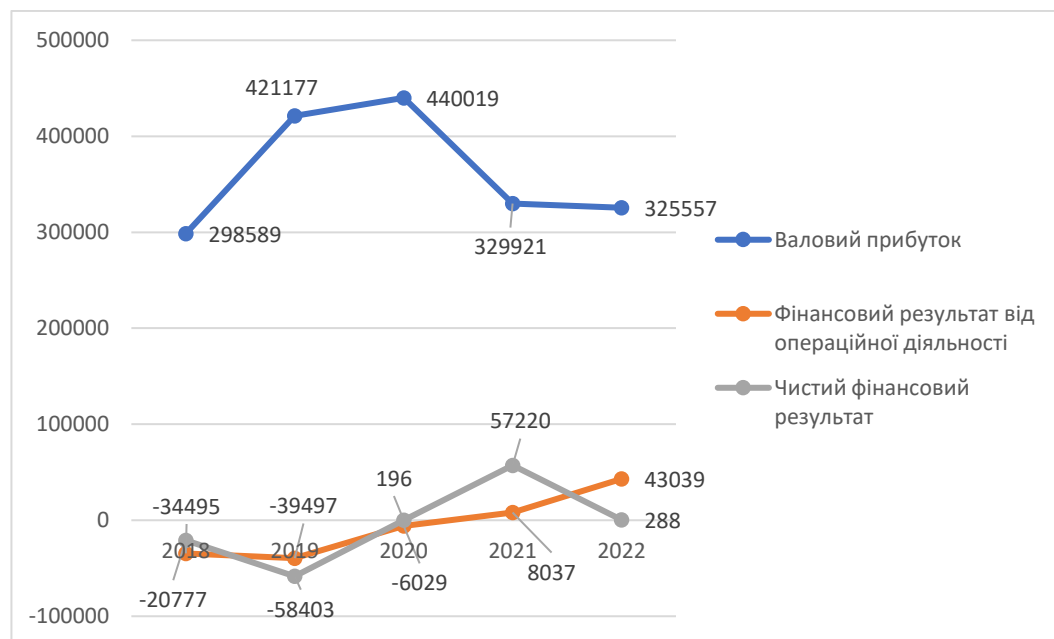

Рис. 2.8. Динаміка статей звіту про фінансові результати ПрАТ «УПСК» за 2018-2022 рр.

Джерело: сформовано автором на основі додатку Б

За даними рис. 2.8 видно що за аналізований період валовий прибуток у 2022 році порівняно з 2018 роком збільшився на 26968 тис. грн.

Розглядаючи фінансовий результат від операційної діяльності варто звернути увагу, що у 2018 рік, то компанія отримала збиток в розмірі 39497 тис. грн. і наступні 2 роки також були збиткові, так в 2019 році сума збитків становила 39497 тис. грн., а в 2020 році збитки були найменші і становили 6029 тис. грн., що на 33468 тис. грн. менше ніж в попередньому періоді. 2021-2022 роки принесли страховій компанії прибуток від операційної діяльності – в 2021 році 8037 тис. грн., а в 2022 році збільшився на 35002 тис. грн і становив 43039 тис. грн..

За досліджуваний період чистий фінансовий результат в 2018-2019 рр. був збитковий. В 2018 році збиток сягав 20777 тис. грн., в 2019 році збиток збільшився в 2,5 рази і сягав 58403 тис. грн. В 2020 році попри пандемію викликану COVID-19 страхова компанія отримала прибуток в розмірі 196 тис. грн., в 2021 році прибуток збільшився на 57024 тис. грн. і становив 57720 тис. грн, що свідчить про вдало обрану стратегію, в 2022 році прибуток знизився до 288 тис. грн, що спричинено повномасштабною війною.

Наступним етапом аналізу фінансового стану є аналіз оборотних активів ПрАТ «УПСК» за 2018-2022 рр. (див. табл. 2.2.)

Таблиця 2.2

Аналіз ефективності використання оборотних активів ПрАТ «УПСК» за 2018-2022 рр (%)

№ з/п	Показники	2018	2019	2020	2021	2022	Темп зростання,(+/-)	
							2021/ 2020	2020/ 2018
1	Коефіцієнт оборотності активів	0,93	1,16	1,20	1,13	0,85	-0,27	-0,07
2	Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	219,01	338,30	316,00	107,72	189,45	81,73	-29,56
4	Строк погашення дебіторської заборгованостей	1,64	1,06	1,14	3,34	1,90	-1,44	0,26
6	Коефіцієнт оборотності основних засобів (фондовіддача)	10,58	13,70	12,05	41,96	32,30	-9,66	21,72
7	Коефіцієнт оборотності власного капіталу	5,69	5,10	3,28	2,49	1,51	-0,98	-4,19

Джерело: розраховано на основі [32]

З таблиці 2.2 видно, що оборотність оборотних коштів зросла за період 2018-2020 рр. про говорить зростання відповідного показника з 0,93 до 1,20, а от починаючи з 2021 і по 2022 роки відбувався спад і значення показника в останній рік зменшилося на 0,27% і становило 0,85. Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості за досліджуваний період коливався, так з 2018 по 2019 відбулося збільшення з 219,01 до 338,3, наступні два роки характеризувалися спадом, відповідно в 2020 році значення показника становило 326, а в 2021 році менше на 208,28 і становив 1077,72. В 2022 році значення показника зросло на 81,73 і становило 189,45. Строк погашення дебіторської заборгованості в 2022 році зменшився в порівнянні з 2021 роком на 1,44 і становив 1,9, що свідчить про те, що поточні зобов'язання контрагентів виконуються швидше, що свідчить про ефективність управління основної (страхової) діяльності.

Значення показника крім останнього року постійно зростала, найбільше зростання припало на 2020 рік і становило 41,96, в 2022 році на 9,66% зменшилось значення і становило 32,30, тобто показує ефективність використання основних засобів. Зниження обертання власного капіталу з 5,69% до 1,51% за аналізований період.

Таким чином, проведений аналіз за даними фінансової звітності показників оборотних активів ПрАТ «УПСК» дає підстави вважати діяльність компанії у 2018-2022 рр. успішною, для якої є характерною розширення діяльності в період 2018-2021 рр., зростання ефективності використання засобів.

Показники ліквідності страхової компанії «УПСК» за 2018-2022 рр. за даними фінансової звітності узагальнено у табл. 2.3.

Згідно даних табл. 2.3, коефіцієнт абсолютної ліквідності має не стійку динаміку, нормативне значення даного показника має довірнювати від 0,1 до 0,2, але фактичний показник є значно вищим для СК «УПСК». Так в 2019 р. становить 4,18%, в 2020 р. – 4,71%, в 2021 р -5,35%, в 2022 р. збільшився на

0,54% і становив 5,89%, це може зумовлюватися неефективною стратегією управління фінансовими ресурсами.

Таблиця 2.3

Аналіз ліквідності та платоспроможності ПрАТ «УПСК» за 2018-2022 рр.

Показники	2018	2019	2020	2021	2022	Темп зростання, (+/-)	
						2022/ 2021	2022/ 2018
Коефіцієнт покриття	10,40	4,80	5,13	6,23	6,34	0,11	-4,06
Коефіцієнт швидкої ліквідності	10,32	4,76	5,10	6,20	6,31	0,12	-4,01
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	9,41	4,18	4,71	5,35	5,89	0,54	-3,52
Чистий оборотний капітал	209412	153928	189055	223117	275005	51888	65593
Коефіцієнт платоспроможності (автономії)	0,46	0,29	0,31	0,33	0,44	0,11	-0,01
Коефіцієнт фінансування	1,19	2,48	2,24	1,99	1,26	-0,74	0,06
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами	0,90	0,79	0,81	0,84	0,84	0,00	-0,06
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,87	0,89	0,91	1,02	0,98	-0,04	0,11

Джерело: розраховано на основі [32]

Коефіцієнт швидкої ліквідності, нормативне значення якого має знаходитися в межах 0,5–1, є також вищим. За досліджуваний період значення показника, то зростало, то спадало і загалом в 2022 році зменшилося в порівнянні до 2018 року на 4,01% і становило 6,31% і показує, що компанія не зможе вчасно погасити свої короткострокові зобов'язання за допомогою високоліквідних активів.

За досліджуваний період чистий оборотний капітал збільшився на 65593 тис. грн. і становив в 2022 році 275005 тис. грн., що на 51888 тис. грн. більше ніж в 2021 році.

Нормативне значення для коефіцієнту платоспроможності є 0,25–0,35, досліджувана страхова компанія має вищі значення в 2018 та 2022 роках, це свідчить про те, що грошових потоків не достатньо для покриття її довгострокових зобов'язань. Хоча за період 2019-2021 рр. значення показника було в межах норми.

Показник має бути вище одиниці. За даними табл. 2,5 коефіцієнт покриття запасів мав нерівномірну тенденцію, проте був в рази більше за нормативне значення. Це свідчить про підвищення фінансової стійкості.

Коефіцієнт маневреності власного капіталу показує скільки коштів за надану послугу припадає на кожну гривню залучену власниками. В 2018 році це становило 0,87 грн, в 2019 році 0,89 грн, зростання спостерігається до 2021 року і становить 1,02 грн, в 2022 роком з впливом на діяльність компанії, так і економіки в цілому повномасштабної війни, відбулося зменшення на 4 копійки і становило 0,98 грн.

Підсумовуючи дані таблиці, можна зробити висновок, що компанія не є досить ліквідною в 2022 році.

Для аналізу рентабельності ПрАТ «УПСК» використаємо дані за 2018 - 2022 рр. з таблиці 2.4.

Таблиця 2.4

Аналіз рентабельності ПрАТ «УПСК» за 2018-2022 рр. (%)

Показники	2018	2019	2020	2021	2022	Темп зростання, (+/-)	
						2022/ 2021	2022/ 2018
Коефіцієнт рентабельності активів	4,19	10,32	0,03	8,60	0,04	-8,55	-4,15
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	8,26	28,20	0,10	26,76	0,11	-26,65	-8,15
Коефіцієнт рентабельності продажу	4,53	8,93	0,03	7,63	0,05	-7,58	-4,48
Коефіцієнт рентабельності реалізації продукції	9,53	11,86	13,26	14,13	39,78	25,66	30,26

Джерело: розраховано на основі [32]

Проаналізувавши табл. 2.4, можна зробити висновок, що зазначені показники рентабельності страхових активів та рентабельність продаж мають негативну тенденцію. Коефіцієнт рентабельності активів за досліджуваний період найвище значення показника мав в 2019 році і він становив 10,32%, найнижчі показники припадають на роки початку пандемії викликаной COVID-19 та повномасштабною війною росії в Україні і відповідно становлять в 2020 р. – 0,03%, 2022 р. – 0,04%.

Коефіцієнт рентабельності власного капіталу, також як і попередній

має зниження коефіцієнта в 2020 та 2022 роки. Відповідно 0,10% та 0,11%.

Аналогічна тенденція спостерігається при розгляді коефіцієнта рентабельності продажу 0,03% в 2020 році і 0,05% відповідно в 2022 році, що на 7,58% нижче ніж у 2021 році.

Значення показника рентабельності реалізації продукції значно зросло в 2022 році, за аналізований період спостерігається тенденція до зростання в 2018 році він становив 9,53%, в 2019 р. – 11,86%, в 2020 р. - 13,26, в 2021 р. 14,13% та 39,78% в 2022 р., що на 30,26 більше ніж в 2018 році.

Загалом показники 2022 року, є суттєво меншими за інші розрахункові періоди, що може свідчити про погіршення фінансового стану компанії з причин впливу на економічну ситуацію в країні повномасштабної війни.

Отже, згідно проведеного аналізу фінансового стану ПрАТ «УПСК» можна зробити висновок, що компанія протягом аналізованого періоду є досить стабільною на ринку, має достатній страховий портфель, у багатьох видах страхування є одним з лідерів на ринку. Фінансові показники хоча і мають нестабільну тенденцію, але загалом страхова компанія намагається в складних економічних умовах вести стабільно свою діяльність і утримувати на достатньому рівні фінансовий стан.

2.3. Аналіз системи управління фінансами страхової компанії

Здійснення повного аналізу системи управління фінансами, крім звичайного аналізу фінансового стану. Проведемо дослідження динаміки показників фінансової страхової діяльності ПрАТ «УПСК», яке передбачає аналіз динаміки показників страхової діяльності ПрАТ «УПСК» (табл. 2.5).

За даними таблиці 2.5 спостерігаємо, що результати аналізу показників фінансової діяльності показують розвиток досліджуваної ПрАТ «УПСК», де чисті зароблені страхові премії у 2018 р. становлять 458724 тис. грн., у 2019 р. - 653762 тис. грн, у 2020 р. даний показник складає 764720 тис. грн. , в 2021 р. – 749559 тис. грн., в 2022 р. знизилися на 198728 тис. грн. і становили 550831

тис. грн.

Таблиця 2.5

Аналіз динаміки основних показників фінансової діяльності**ПрАТ «УПСК» за 2018-2022 рр (тис. грн.)**

Показники	Роки					Темп росту, (+/-)	
	2018	2019	2020	2021	2022	2022 /2021	2022/ 2018
Чисті зароблені страхові премії	458724	653762	764720	749559	550831	-198728	92107
Собівартість	18149	22257	18298	59292	47989	-11303	29840
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	141986	-210325	-306403	-360346	177285	537631	35299
Валовий прибуток	298589	421177	440019	329921	325557	-4364	26968
Інші операційні доходи	19313	32541	77066	62845	62471	-374	43158
Витрати від зміни інших страхових резервів	12150	42484	16087	24484	20887	-3597	8737
Адміністративні витрати	126230	132173	124287	59648	37211	-22437	-89019
Витрати на збут	192107	275227	249687	254963	180015	-74948	-12092
Інші операційні витрати	19313	32541	77066	62845	62471	-374	43158
Чистий фінансовий результат							
прибуток	0	0	196	57220	288	-	288
збиток	20777	58403	0	0	0	-	-20777

Джерело: розраховано на основі [32]

Однак необхідно звернути увагу на отримані збитки в продовж 2019-2021 років в страхової компанії були чисті понесені збитки за страховими виплатами, що пов'язують з пандемією на COVID-19, в 2022 р. вони знизилися і становили 177285 тис. грн. Значення цього показника негативно вплинув на зменшенні показника - нерозподіленого прибутку.

Протягом аналізованого періоду собівартість збільшилась в 2 рази. Так за 2018-2020 роки собівартість була до 25000 тис грн., а вже після 2021 року собівартість сягала 59292 тис. грн. в 2022 році вона зменшилася на 11303 тис. грн. і становила 47989 тис. грн.

Інші операційні доходи також були нестабільні, так з 2018 до 2020 рр. вони збільшувалися з 19313 тис. грн. в 2018 році до 77066 тис. грн. в 2020 році, але потім почався спад і в 2021 році вони вже становили 62845 тис. грн. і в 2022 році зменшились на 374 тис. грн і становили 62471 тис. грн.

Розглянемо витрати, так 2018-2019 роки характеризуються збільшенням витрати від зміни страхових резервів на 30334 тис. грн. і в 2019 році становили 42484 тис. грн., адміністративні витрати збільшилась на 83120 тис. грн. і в 2019 році склали 132173 тис. грн., витрати на збут зросли в 2019 році в порівнянні з 2018 роком до 275227 тис. грн., інші операційні витрати збільшилися в 2019 до 32541 тис. грн. З 2020 року всі види витрат зменшилися і в 2022 році становлять: витрати від зміни страхових резервів – 20887 тис. грн., адміністративні витрати – 37211 тис. грн., витрати на збут 180015 тис. грн., інші операційні витрати 62471 тис.грн.

Варто також звернути увагу, що в період 2018-2019 років страхова компанія вела збиткову діяльність, а з 2020 і по 2022 роки прибуткову про, що свідчить дані табл. 2.5.

На рис. 2.9 видно динаміку та тренд основних факторів впливу.

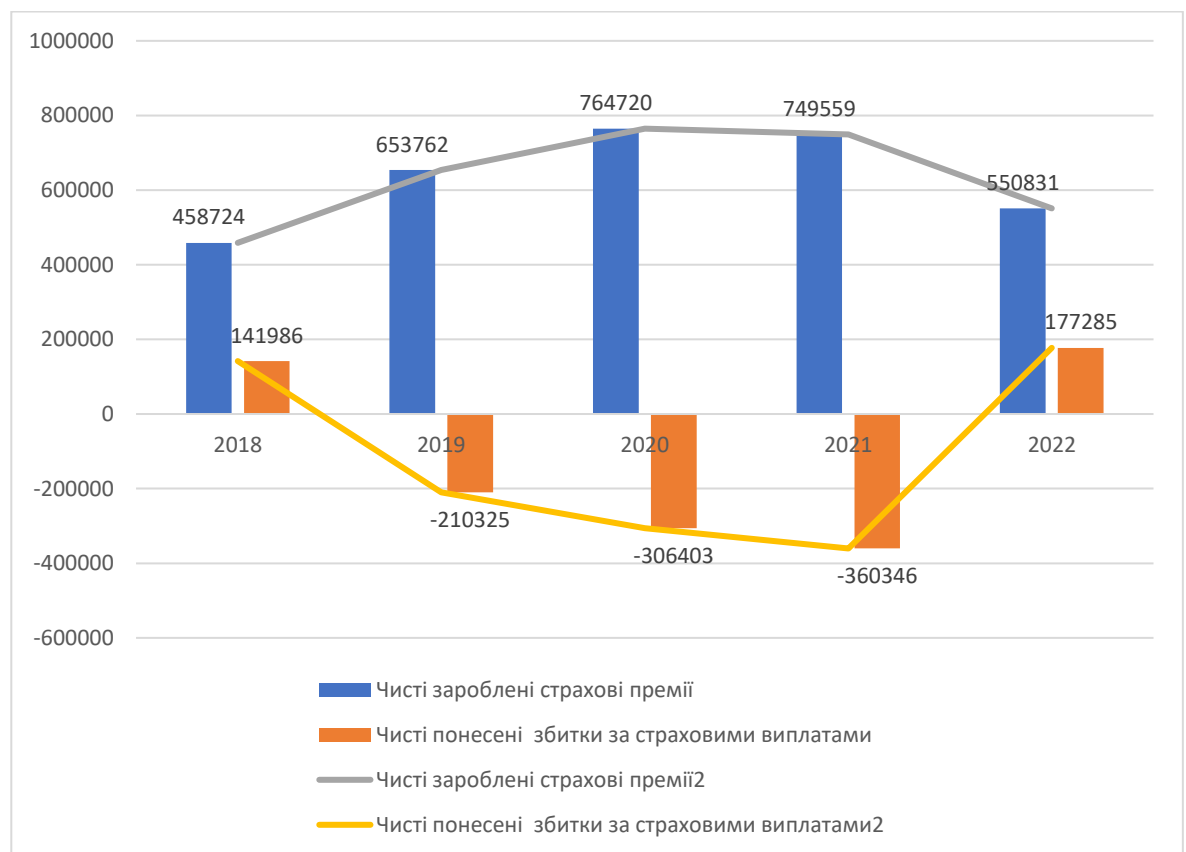

Рис. 2.9. Динаміка та тренд зміни чистих зароблених премій та чистих понесених збитків ПрАТ «УПСК» за 2018-2022 рр.

Джерело: розраховано на основі [32]

З рис. 2.9 видно, що дохід від реалізації страхової компанії (чисті зароблені страхові премії) за 2018-2020 роки мав тенденцію до зростання, в 2021-2022 роках зменшувалися. В 2019 році дохід від реалізації страхової компанії зріс на 195038 тис. грн. і становив 653762 тис. грн., в 2020 році збільшився на 110958 тис. грн. і становив 764720 тис. грн., в 2021 році почалося зменшення доходу від реалізації страхової компанії на 15161 тис. грн., а в 2022 році на 198728 тис. грн і становив 550831 тис. грн.

При цьому чисті понесені збитки за страховими виплатами збільшилися з 210325 тис. грн. у 2019 році до 306403 тис. грн. у 2020 році та 360346 тис. грн. в 2021 році, тобто чисті понесені збитки за страховими виплатами збільшилися у 2021 році порівняно з 2019 на 71%, тоді як порівняно з 2020 роком на 17 %, і є одним із факторів впливу на формування прибутку.

Розглянемо тенденцію чистого фінансового результату за 2018-2022 роки провівши графічний аналіз (рис. 2.10)

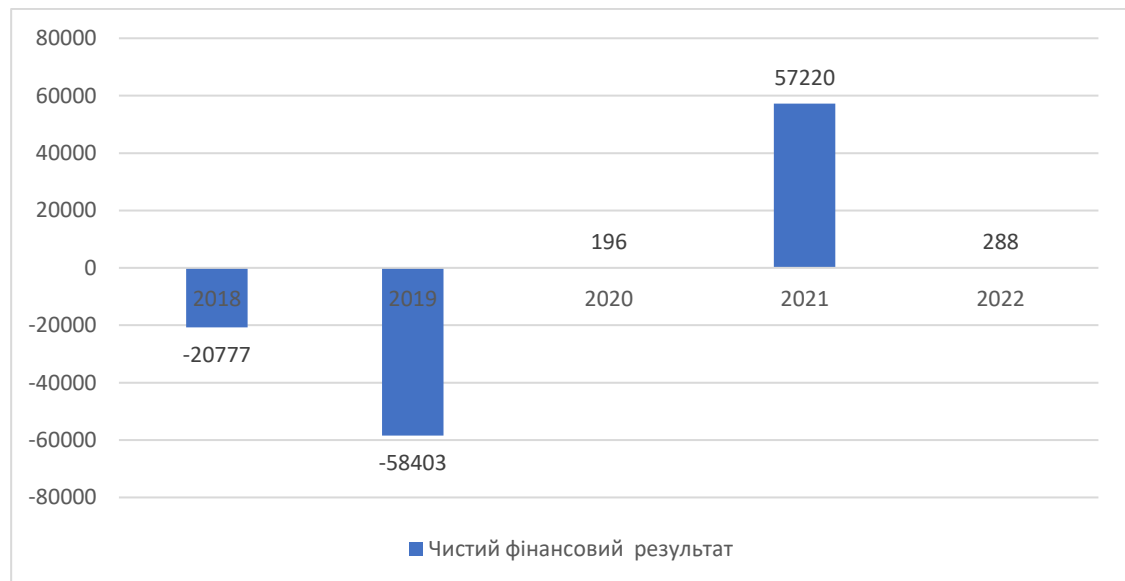

Рис. 2.10. Динаміка чистого фінансового результату (прибуток, збиток) ПрАТ «УПСК» за 2018-2022 рр.

Джерело: розраховано на основі [32]

За даними рис. 2.10 видно аналізу нестабільну динаміку чистого фінансового результату досліджуваної страхової компанії адже у 2018-2019 роках для компанії був характерний збиток, зокрема, в 2018 році він склав

20777 тис. грн., а у 2019 році збиток склав -58403 тис. грн, потім з 2020 році і донині компанія здійснювала прибуткову діяльність. В 2020 році прибуток становив 196 тис. грн, що показує позитивний тренд розвитку страхового бізнесу компанії. Тобто, досліджуване нами СК UPSK за період 2017-2019 роки отримувало збитки і тільки у 2020 році отримано незначний прибуток, який склав 196 тис. грн., в 2021 році – 57220 тис. грн. та в 2022 році було значне зменшення прибутку на 56932 тис. грн. і становив 288 тис. грн. ,що потребує подальшого дослідження механізму управління фінансовою діяльністю страхової компанії щодо вивчення позитивного впливу факторів.

На прибуток страхового бізнесу мають вплив ефективні управлінські рішення щодо конкурентних переваг на страховому ринку як засвідчують рейтинги та прийняття нормативних документів на рівні держави.

ПрАТ «УПСК» нарощує та збільшує долю на страховому ринку, що свідчить про ефективність управління, яке сприяє збільшенню обсягу чистих зароблених страхових премій та отримання прибутку, що означає розвиток страхового бізнесу.

Висновки до 2 розділу

Страхова компанія вже понад 31 рік являється однією з провідних на страховому ринку України і пропонує для своїх клієнтів широкий спектр страхових послуг 21 вид добровільного та 39 видів обов'язкового страхування на вигідних умовах

Отже, провівши фінансовий аналіз для Приватного акціонерного товариства «Українська пожежно-страхова компанія» можна зробити висновок, що компанія протягом аналізованого періоду є досить стабільною на ринку, має достатній страховий портфель, у багатьох видах страхування є одним з лідерів на ринку. Фінансові показники хоча і мають нестабільну тенденцію, але загалом страхова компанія намагається в складних економічних умовах вести стабільно свою діяльність і утримувати на достатньому рівні фінансовий стан.

Досліджувана страхова компанія ПрАТ «УПСК» нарощує та збільшує долю на страховому ринку, що свідчить про ефективність управління, яке сприяє збільшенню обсягу чистих зароблених страхових премій та отримання прибутку, що означає розвиток страхового бізнесу. Так в найнестабільніші роки за час дослідження 2020 та 2022 роки, тобто початок пандемії викликаної COVID-19 та початок повномасштабної війни страхова компанія запропонувала актуальні страхові послуги і тим самим задовольнила клієнтську базу про що свідчать показники прибутковості страхової компанії.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ФІНАНСОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ

3.1. Удосконалення управління фінансовою діяльністю страхових компаній на основі зарубіжного досвіду

Для ефективного впровадження фінансового менеджменту у страхових компаніях доцільно впровадити зарубіжний досвід управління й організації страхування і ефективного функціонування страхового ринку; розвивати та розширювати всі види страхування завдяки впровадженню європейських та світових технологій; максимізувати обсяг охоплення ринку; зміцнити та вдосконалити організаційно-територіальну мережу і матеріально-технічну базу.

В ЄС впроваджена система Solvency II європейської системи оцінки платоспроможності.

Solvency II набула чинності з початку 2016 року в європейському страховому секторі, стала кроком вперед для галузі, таким чином встановивши стабільну, узгоджену та відповідну новим економічним і соціальним реаліям. Процес прийняття та впровадження розпочався з 1997 року через занепокоєння з боку наглядових органів ЄС щодо впровадження нових параметрів для оцінки платоспроможності страхових пропозицій, прийнятих Європейською комісією в процесі запуску Solvency II у 2001 році, його метою було формалізувати шляхом видання директив 2009/138/ЕС або 2014/51/EU, які замінили існуючі директиви, які регулювали попередній режим платоспроможності, відомий як Solvency I, чинний з 1973 року.

Проект Solvency II, який проводився протягом 15 років, отримав підтримку та нагляд нових установ, створених для цієї мети на європейському рівні. Організація, спочатку створена Європейською Комісією, CEIOPS.

Враховуючи зростання важливості управління ризиками, складність фінансових продуктів, а також наслідки фінансової кризи 2013 року, новий режим Solvency II змінить оптику управління фінансами.

В першу чергу даний режим використовує дві основні функції: управління системним ризиком і повсякденний нагляд. Тим часом страхові компанії вразливі до ринкових ризиків – через нинішню низьку процентну ставку, яка являють собою джерело системного ризику, що може зумовити у майбутньому жорстку співпрацю з наглядовими органами щодо обміну інформацією та скоординованих дій.

Необхідні зміни в інвестиційній стратегії, як частини фінансового менеджменту європейські страхові компанії, починаючи з гіпотези, що фактична структура балансів, тобто компоненти активів і пасивів не відкалібровані відповідно до нових вимог світового страхового та фінансового ринків.

Впровадження європейського страхового ринку, а також паралельне прийняття МСФЗ та режим Solvency II представляє новий виклик для функції фінансового менеджменту в європейських страхових і перестрахових компаніях.

Умови прийнятності та обмеження, які накладаються власними коштами Solvency II, згаданими вище, а саме:

- звичайний капітал Ранг 1 (FP_R1) має перевищувати одну третину загального капіталу (CST);
- звичайний капітал Ранг 3 (FP_R3) має становити менше третини загального капіталу (TFP), визначатиме функцію фінансового менеджменту залежно від вимог до капіталу платоспроможності.

Моніторинг надлишкових активів над пасивами може бути досягнутий з операційної точки зору за допомогою практичної функції управління активами та пасивами (ALM - Asset-Liability Management). Відповідно до SOA (Товариство актуаріїв), ALM можна визначити як безперервний процес формулювання, впровадження, моніторингу та перегляду стратегій.

Нова оптика фінансового менеджменту в страхуванні має враховувати такі аспекти:

- встановлення механізмів на рівні фінансового менеджменту - який враховує майбутні грошові потоки, створені аспектом страхування, враховуючи Solvency II та МСФЗ 4 - за допомогою яких постійно встановлюються оптимальні рівні інвестицій та доступність банку;
- створення спеціалізованих інвестиційних відділів у функції фінансового управління - зміна, викликана зростанням тенденції та диверсифікацією продуктів UL;
- зменшення фінансової заборгованості та інших боргів за рахунок сучасного фінансового менеджменту в управлінні дебіторською заборгованістю.

Положення «Solvency II» були розроблені Європейським комітетом нагляду над страховими ринками і професійними пенсійними схемами, і складається з трьох структурних компонентів:

1. Вимоги до фінансових ресурсів компанії - це вимоги до капіталу, що формує запас платоспроможності, до мінімального капіталу та 1n.
2. Вимоги до корпоративних процесів і систем контролю - це вимоги до внутрішньої системи контролю, внутрішньої системи управління ризиками та ін.

Вимоги до звітності - це встановлення форми звітності, обов'язкові звіти тощо.

Належне фінансове управління в страхових компаніях має включати дії з управління капіталом у рамках інвестиційної стратегії, яка, окрім методів ALM або використання похідних контрактів у операціях хеджування, може включати наступне [4]:

- ребалансування інвестиційних портфелів;
- відповідність UL або хеджування річної плати за управління.

Крім того, через ринкову практику, коли великі страхові групи розробили інтегровані системи управління активами та ризиками на рівні

групи, пропонуючи для місцевих філій внутрішні консультації та досвід управління активами, страховим компаніям необхідно зробити місцеву адаптацію Техніки ALM.

Структура відповідності власних коштів, встановлена «Solvency II», і розгляд фінансових інструментів у цілому або відокремлення інвестиційних компонентів страхових продуктів для МСФЗ спричинить зміни в оптиці управління фінансами в страхових компаніях.

Незважаючи на те, що це елемент погіршення, пов'язаний з ліквідністю, низькою доступністю банківських послуг, у середньому лише 2% балансу, він може створити стресові умови тиску страхового бізнесу, включаючи покриття вимог до капіталу відповідно до «Solvency II», беручи до уваги інші фактори, а саме : низький рівень власного капіталу (між 5% і 8%), а також високий рівень боргу [4].

У цих умовах тиск лише на капітал страхових компаній з точки зору неплатоспроможності в сенсі його збільшення (враховуючи фінансовий важіль між резервом і зобов'язаннями, з одного боку, та власним капіталом, з іншого), здається, більше не лише захід для виправлення чи підвищення рівня платоспроможності. Таким чином, страховикам доведеться змінити своє оптичне управління фінансами, в першу чергу враховуючи майбутні грошові потоки, створені страховим бізнесом. Створення спеціалізованих функцій у фінансовому менеджменті, відповідальних за управління сучасними інвестиціями, з такими цілями:

- спеціалізоване управління контрактами UL;
- зниження рівня інвестицій паралельно зі збільшенням рівня готівки та депозитів у банках;
- підвищення прозорості, а також частоти звітності перед клієнтами та акціонерами.

Підсумовуючи, важливість фінансового менеджменту в страхових компаніях зростатиме в найближчий період, зростаючи як через зміни, введені новими правилами Solvency II та МСФЗ, так і через трансформацію та

модернізацію страхового бізнесу, через взаємозалежність цього сектор з інвестиційною діяльністю.

Solvency II складається з 3 ключових елементів (Рис. 3.1):

Компонента I (Pillar I) — кількісна оцінка;

Компонента II (Pillar II) — якісна оцінка;

Компонента III (Pillar III) — зовнішня звітність.

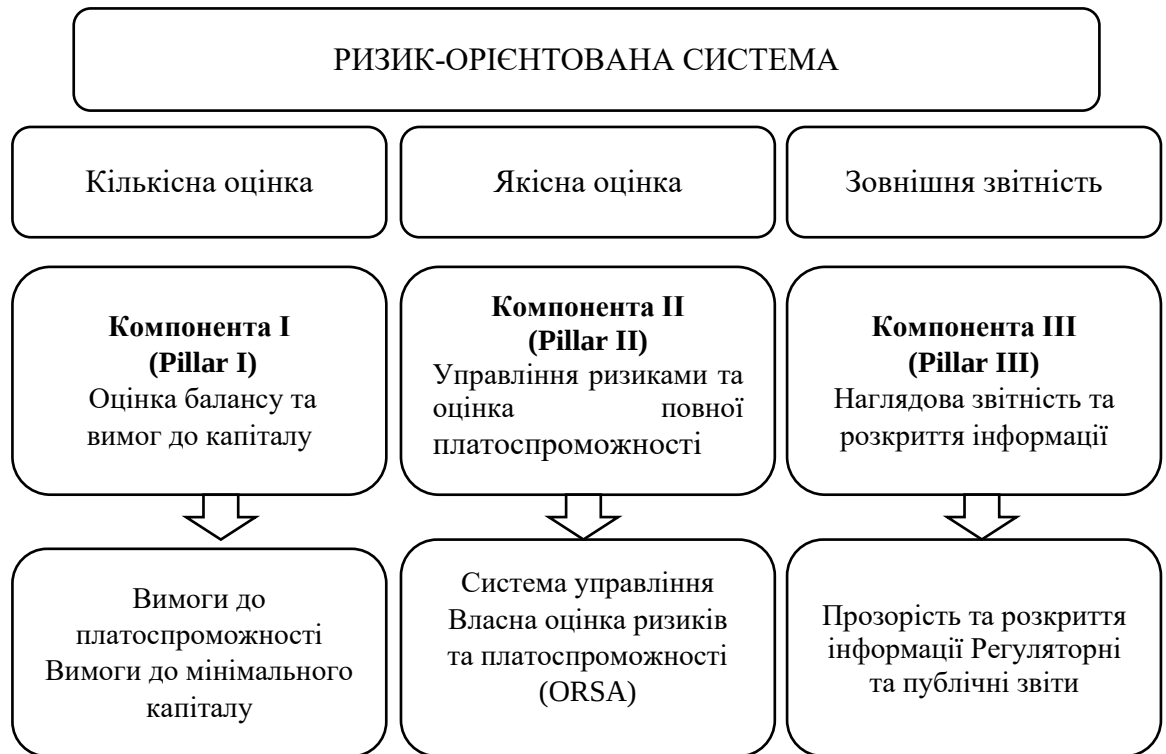

Рис.3.1. Компоненти Solvency II

Джерело: складено автором [4]

При застосуванні Компонента I здійснюється кількісна оцінка:

- організація повинна продемонструвати, що розмір капіталу здатний покрити ризики від страхової діяльності з урахуванням бізнесу та операцій;
- враховуються стрес-сценарії;
- застосовується стандартна формула або внутрішні моделі.

Компонента II потребує впровадження ефективної та адекватної системи управління компанією.

Компонента III ґрунтується на розкритті даних про ризики та розмір власних коштів та повинні бути відповідним чином доступні регулятору та зовнішнім користувачам.

Щоб перейти страховим компаніям Solvency II по кожній компоненті доцільно зробити певні дії:

Компонента I:

- розробка внутрішньої та регуляторної моделі капіталу, заснованої на економічному балансі;
- розрахунок мінімальних та стандартних вимог до капіталу;
- розробка сценаріїв стрес-тестів для внутрішньої моделі;
- розробка методики валідації та контролю моделей розрахунку капіталу;
- розробка документації для затвердження внутрішньої моделі регулятора;
- дизайн та впровадження системи внутрішніх контролів при застосуванні внутрішніх моделей;
- концепція управління моделями, документація з управління моделями.

Компонента II:

- розробка та впровадження системи власної оцінки ризику та системи корпоративного управління;
- розробка політик та регламентів у рамках управління ризиками;
- розробка концепції прогнозування капіталу та бізнес-планування;
- впровадження системи власної оцінки ризиків;
- створення та підтримка та звіту про власну оцінку ризиків у діяльності компанії;
- розробка та впровадження стратегії управління ризиками та впровадження ризику апетиту.

Компонента III:

- підтримка у розробці рішення для впровадження звітності;
- розробка дорожньої карти вбудовування набряклості по SII у поточну систему звітності та налагодження системи регулярної звітності;
- розробка звітів (внутрішнього та зовнішнього) та кількісних таблиць з прив'язкою до поточної системи звітності.

3.2. Напрями удосконалення організації фінансового менеджменту страхової компанії

Ефективні та гнучкі процеси на основі технологій нового покоління, щоб своєчасно надавати інформацію про бізнес, звітність і аналітичні процеси мають бути ефективними та гнучкими. Складність страхових продуктів, систем фінансової звітності, систем капіталу та класів активів вимагає інтегрованої архітектури, яка поєднує актуарні системи, системи прогнозування капіталу та активів із технологією планування наступного покоління. Замінивши процеси, засновані на електронних таблицях, розширені інструменти планування можуть допомогти страховим організаціям розкрити невід'ємну складність фінансів страхових компаній.

Зокрема, інструменти планування наступного покоління можуть трансформуватись ключові можливості за:

- Управління процесом: центральний командний центр для планування та управління продуктивністю відстежує робочий процес, підтримує одночасні оновлення та забезпечує контроль за допомогою дозволів і аудиту змін.
- Моделювання бізнесу: більшість заходів з неактуарного та інвестиційного моделювання можна виконувати за допомогою інструментів планування, включаючи моделювання знизу вгору (наприклад, витрати) і корпоративні моделі, що вимагають агрегованих даних (наприклад, управління капіталом).

- Упорядкування даних: багатовимірні ієрархії та хмарне сховище дозволяють бізнес-користувачам детально вивчати різні виміри та переглядати результати з різних точок зору в реальному часі.

- Створення аналізу та звітності: інтерактивні інформаційні панелі надають бізнес-користувачам можливості інструментів візуалізації, звітності та аналітики. Бізнес-користувачі можуть легко змінювати інформацію для аналізу «що, якщо».

Ці технологічні можливості окупаються, коли потрібен повний інтегрований процес для запуску сценаріїв, що впливають на грошові потоки активів і пасивів і прогнози балансу. Щоб забезпечити ефективне моделювання сценаріїв, актуарні, інвестиційні моделі та моделі планування, а також базова інтеграція даних у них, мають бути високоавтоматизованими.

Багато критичних типів сценаріїв «що-якщо» (наприклад, капітальні дії, бюджетні сценарії) можна обробляти в режимі реального часу в інструменті планування. Так само, виходячи з деяких моделювання сценаріїв «знизу вгору», апроксимації «зверху донизу» можна інтегрувати в моделі планування, щоб забезпечити більше аналізу сценаріїв на вимогу «що якщо» замість виконання повної повторної оцінки.

1. Вхідні дані та припущення:

- Автоматизоване вилучення та перетворення з кількох джерел з підвищеною прозорістю та відстежуваністю
- Застосування узгоджених довідкових даних і атрибутів які сприяють гнучкому та надійному сегментуванню даних на основі найнижчої деталізації
- Структура управління даними, яка чітко визначає підзвітність і пункти контролю

2. Моделі:

- Інтегрована архітектура, яка використовує сильні сторони актуарних платформ, моделей активів і планування;
- Інтегровані актуарні моделі та моделі активів, здатні прогнозувати активи та зобов'язання за сценаріями та системами звітності;

- Технологія планування наступного покоління, яка використовується для консолідації даних, включаючи актуарні дані та дані прогнозування активів, і безпосереднього моделювання певних компонентів, зокрема:

- Розрахунки з використанням агрегованих даних
- Моделі, які інакше можуть існувати в електронних таблицях
- Сценарії «що-якщо».

3. Звітність та аналіз:

- Усі зацікавлені сторони, залучені до планування, динамічно взаємодіють з інформацією через інтерактивні інформаційні панелі
- Стандартні звіти, які автоматично заповнюються для використання в колодах управлінської звітності

4. Управління:

- Структура атестації, що забезпечує загальну відповідність процесу, інтегровані процеси перевірки та оскарження, а також підписання
- Структура управління робочими процесами та процесами, що дозволяє проектувати процеси, затверджувати та повідомляти

5. Інтеграція та автоматизація:

- Автоматизоване вилучення даних і переміщення між ними системи, включаючи можливості повторного подання
- Інтегровані перевірки даних і засоби контролю, в тому числі вбудована автоматизована звірка даних

Для ефективного застосування Solvency II використовують бази даних.

Solvency II Wire Data — це страхова база даних Solvency II, яка надає вам інформацію про європейську страхову галузь, яка була ретельно вивчена, підтверджена та перевірена, щоб забезпечити суттєве розуміння цього сектора.

Дані з 3200+ SFCR та QRT європейських страховиків можна отримати з однієї бази даних і використовувати для розуміння ринку, визначення конкурентів, формування організаційної стратегії та внесення ясності.

ВИСНОВКИ

Згідно поставлених завдань зроблені наступні висновки:

1. Фінансовий менеджмент в діяльності страхової компанії містить в собі загальні риси фінансового менеджменту, але має і свої специфічні риси, характерні для страхової діяльності і виражені в їх меті, завданнях і функціях. Основною метою фінансового менеджменту в страхуванні є інтеграція функцій управління - планування (страхування - технічне планування), бюджетування, прогнозування, витрачання коштів, обліку, аналізу та контролю в єдину систему управління фінансовими ресурсами. У процесі виконання цієї основної мети вирішуються два завдання - поточне (чергове) і позачергове.

Фінансовий менеджмент страхової компанії передбачає в першу чергу управління його фінансовим капіталом. Фінансовий капітал страховика – це «сукупність економічних благ у фінансовій формі, що потребують постійного управлінського впливу з урахуванням факторів часу, ризику, фінансової стійкості та фінансового потенціалу для підвищення економічної ефективності страхової, інвестиційної і фінансової діяльності»

2. Ефективність фінансового менеджменту страхової компанії визначається чіткістю побудови та взаємоузгодженістю базових елементів: мети, основних завдань, ключових функцій, об'єктів, суб'єктів, принципів та методів які складають систему фінансового менеджменту страхової компанії.

Метою управління фінансами є доцільне та оптимальне використання фінансових ресурсів страхової компанії.

3. Фінансовий менеджмент страхових організацій є комплексну специфічну систему управління грошовими потоками, рухом фінансових ресурсів та організацію фінансових відносин страховика. У сучасних умовах він є управління капіталом, ризиками, інвестиціями та оцінку платоспроможності страховика.

Організація фінансового менеджменту, як одна з його основних функцій стосується створення органів управління фінансами, фінансових служб, установлення взаємозв'язку між підрозділами останніх, визначення їх завдань і функцій

4. Страхова компанія вже понад 31 рік являється однією з провідних на страховому ринку України і пропонує для своїх клієнтів широкий спектр страхових послуг 21 вид добровільного та 39 видів обов'язкового страхування на вигідних умовах

5. Провівши фінансовий аналіз для Приватного акціонерного товариства «Українська пожежно-страхова компанія» можна зробити висновок, що компанія протягом аналізованого періоду є досить стабільною на ринку, має достатній страховий портфель, у багатьох видах страхування є одним з лідерів на ринку. Фінансові показники хоча і мають нестабільну тенденцію, але загалом страхова компанія намагається в складних економічних умовах вести стабільно свою діяльність і утримувати на достатньому рівні фінансовий стан. Досліджувана страхова компанія ПрАТ «УПСК» нарощує та збільшує долю на страховому ринку, що свідчить про ефективність управління, яке сприяє збільшенню обсягу чистих зароблених страхових премій та отримання прибутку, що означає розвиток страхового бізнесу. Так в найнестабільніші роки за час дослідження 2020 та 2022 роки, тобто початок пандемії викликованої COVID-19 та початок повномасштабної війни страхова компанія запропонувала актуальні страхові послуги і тим самим задовольнила клієнтську базу про що свідчать показники прибутковості страхової компанії.

6. Важливість фінансового менеджменту в страхових компаніях зростатиме в найближчий період, зростаючи як через зміни, введені новими правилами Solvency II та МСФЗ, так і через трансформацію та модернізацію страхового бізнесу, через взаємозалежність цього сектор з інвестиційною діяльністю.

7. Ефективні та гнучкі процеси на основі технологій нового покоління, щоб своєчасно надавати інформацію про бізнес, звітність і аналітичні процеси

мають бути ефективними та гнучкими. Складність страхових продуктів, систем фінансової звітності, систем капіталу та класів активів вимагає інтегрованої архітектури, яка поєднує актуарні системи, системи прогнозування капіталу та активів із технологією планування наступного покоління. Замінивши процеси, засновані на електронних таблицях, розширені інструменти планування можуть допомогти страховим організаціям розкрити невід'ємну складність фінансів страхових компаній.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Andreeva, Ts. "FINANCIAL MANAGEMENT IN THE ACTIVITY OF INSURANCE COMPANIES." *Trakia Journal of Sciences* 18, Suppl.1 (2020): 395–400. <http://dx.doi.org/10.15547/tjs.2020.s.01.066>.
2. IBI-Rating підтвердило рейтинг фінансової стійкості ПрАТ «УПСК» на рівні *uaAAifr*. *ibi.com.ua*: веб-сайт. URL: <https://ibi.com.ua/UK/press-release/5749-ibi-rating-pidtverdilo-rejting-finansovoj-stijkosti-prat-upsk-na-rivni-uaaaifr.html>.
3. IBI-Rating. *ibi.com.ua*: веб-сайт. URL: <https://ibi.com.ua/UK/>.
4. Insurance ERM (2015). Solvency II timeline. URL: <https://www.insuranceerm.com/guides/solvency-ii-timeline.html>.
5. Insurers can transform planning and performance management to deliver forward-looking insights. *ey.com*: веб-сайт. URL: https://www.ey.com/en_gl/insurance/why-insurers-must-reimagine-planning-and-performance-management
6. James C. Van Horne, John Martin Wachowicz (1995) *Fundamentals of Financial Management* Prentice-Hall.
7. Александрова М.М. Страхування: навчально-методичний посібник [для студ. вищ. навч. закл. / М.М. Александрова, О.М. Петрук, К.К. Уллубієва. Житомир: ЖДТУ, 2010. 184 с..
8. Аранчій В. І., Остапенко О. М., Остапенко Т. М. Страхувий менеджмент: навч. посіб. Полтава: ПДАА, 2018. 252 с.
9. Бланк И.А. Финансовый менеджмент: Учебный курс. Київ: Ника-Центр, 1999. 528 с.
10. Брігхем Є. Основи фінансового менеджменту: Пер. з англ. Київ: Молодь, 1997. 1000 с.
11. Васьківська К.В., Сич О.А. Фінансовий менеджмент : навч. посіб. / К.В. Васьківська , О.А. Сич. Львів : "ГАЛИЧ-ПРЕС", 2017. 236 с.

12. Вахович І. М. Фінансовий менеджмент: магістерський курс : навч. посіб. 3-тє вид., змінене і доп. Луцьк : Надстир'я, 2023. 640 с.
13. Вовчак О. Д. Страхова справа: підручник Київ: Знання, 2009. 425 с
14. Грабченко А.І., Федорович В.О., Гаращенко Я.М. Методи наукових досліджень: Навч. посібник. Харків: НТУ "ХП", 2009. 142 с..
15. Грідчіна М. В. Фінансовий менеджмент : курс лекцій. Київ : ДП «Видавничий дім «Персонал», 2012. 262 с.
16. Данілов О. Д., Паєнтко Т. В. Фінанси підприємств у запитаннях і відповідях: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2011. 256 с.
17. Дема Д. І., Дорохова О. М., Віленчук О. М. Фінансовий менеджмент : підручник. Житомир : ЖНАЕУ, 2018. 320 с.
18. Доманчук А. І. Формування системи управління фінансами страхових компаній. *Причорноморські економічні студії*. 2018. Вип. 30(2). С. 60-67. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bses_2018_30%282%29_16.
19. Звіт про управління (Звіт керівництва) ПрАТ «УПСК» за 2020 р. *upsk.com.ua*: веб-сайт. URL: [https://upsk.com.ua/dbs.8.files/upload/file/zvitprokorpupr_\(1\).pdf](https://upsk.com.ua/dbs.8.files/upload/file/zvitprokorpupr_(1).pdf)
20. Звіт про управління (Звіт керівництва) ПрАТ «УПСК» за 2021 р. *upsk.com.ua*: веб-сайт. URL: https://upsk.com.ua/dbs.8.files/upload/file/ofinform/richniy_zvit_upsk_21_ver2.pdf
21. Звіт про управління (Звіт керівництва) ПрАТ «УПСК» за 2022 р. *upsk.com.ua*: веб-сайт. URL: https://upsk.com.ua/dbs.8.files/upload/file/ofinform/2_zv_t_pro_korporativne_upravlnnya_za_2022.pdf
22. Кам'янська О.В., Жигалкевич Ж.М. Фінансовий менеджмент. Конспект лекцій. НТУУ «КПІ», 2014. 57 с.
23. Крамаренко Г.О., Чорна О.Е. Фінансовий менеджмент. Київ: Центр навчальної літератури, 2006. – 520 с.

24. Лапіна І. С., Гончаренко О. М. Фінансовий менеджмент : навчальний посібник. Одеса : Атлант, 2016. 313 с.
25. Ліцензії. *upsk.com.ua*: веб-сайт. URL: <https://upsk.com.ua/about/licenses>.
26. Методичні рекомендації до виконання розрахунково-графічної роботи та самостійної роботи студентів з дисципліни «Фінансовий менеджмент» (для студентів магістратури всіх форм навчання, спеціальності 073 – Менеджмент) / Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова; уклад. : Н. О. Кондратенко, Д. А. Новіков. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2020. 66 с.
27. Момот Т.В., Безугла В.О., Тараруєв Ю.О., Кадничанський М.В., Чалий І.Г. Фінансовий менеджмент: Навч. посіб. / За ред. Момот Т. В. Київ: Центр учбової літератури, 2011. 712 с.
28. Непочатенко О. О. Фінансовий менеджмент: підручник / О. О. Непочатенко, П. К. Бечко, Б. С. Гузар, С. М. Колотуха, О. М. Транченко; ред.: О. О. Непочатенко. Умань : Вид. Сочінський, 2012. 523 с.
29. Непочатенко О.О., Пташник С. А. Фінансовий менеджмент як необхідна складова ефективної системи управління підприємством. URL: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/8_2021/13.pdf (дата звернення 18.08.2022).
30. ПрАТ «Українська пожежна страхова компанія». *upsk.com.ua*: веб-сайт. URL: <https://upsk.com.ua/>
31. Приступа Л.А. Стратегічне управління фінансовим капіталом страховика. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2015. № 3. Т. 3. С. 205–208.
32. Річна звітність *upsk.com.ua*: веб-сайт. URL: <https://upsk.com.ua/main-information/r-fin-zv>.
33. Світлична О.С., Сташкевич Н.М. Управління фінансами страхових організацій: навч. посіб. Одеса: Атлант, 2015. 258 с
34. Словник української мови : в 11 т. / голов. редкол. : Білодід І. К. та ін. Київ : Наукова думка, 1970-1980. Т. 7 : П. 1976. 723 с.

35. Статут ПрАТ «УПСК» за 2023 р.
36. Стащук О. (2022). Фінансовий менеджмент в системі управління підприємством. Матеріали конференцій МЦНД, (26.08.2022; Чернівці, Україна), 54–55. URL: <https://archive.mcnd.org.ua/index.php/conference-proceeding/article/view/204>
37. Страховий менеджмент: конспект лекцій. Луцьк: Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2022. 102 с..
38. Фінансовий менеджмент : підручник / Кер. кол. авт. і наук. ред. проф. А. М. Поддєрьогін. Київ : КНЕУ, 2005. 536 с.
39. Фінансовий менеджмент: підручник / за ред. доктора економічних наук, професора М. І. Крупки. К. Львів, ЛНУ імені Івана Франка, 2019. 440 с.
40. Шевченко Н. В., Мельник С. І. Фінансовий менеджмент : навчальний посібник у схемах і таблицях. Львів : Львівський державний університет

ДОДАТКИ

Додаток А

Трактування визначення «фінансовий менеджмент»

№	Автор, джерело	Визначення
Як система		
	І. А. Бланка [2]	фінансовий менеджмент –це система принципів і методів розробки і реалізації управлінських рішень, пов'язаних з формуванням, розподілом і використанням фінансових ресурсів підприємства і організацією обороту його грошових коштів.
	О.О. Непочатенко, С.А. Пташник	фінансовий менеджмент –це комплексна система принципів і методів розвитку і реалізації управлінських рішень, спрямованих на формування, розподіл та використання фінансових ресурсів підприємства та організації його грошей потоків з метою досягнення оперативно-тактичних та стратегічних цілі
	Н.М. Давиденко	фінансовий менеджмент розглядається як система, в якій відображається технічна, економічна й організаційна єдність об'єкта управління
	І.М. Вахович	фінансовий менеджмент -система наукових підходів, професійних навичок і цілеспрямованих дій з оптимізації фінансових рішень з метою підвищення конкурентоспроможності суб'єкта господарювання у довго- та короткостроковому періодах.
	Й. С. Завадський	фінансовий менеджмент –це система управління фінансовими ресурсами підприємства чи організації і здійснення впливу на них за допомогою методів, важелів і інструментів фінансового механізму, який спрямований на управління рухом фінансових ресурсів і фінансових відносин, які виникають
	Н.О. Кондратенко	фінансовий менеджмент слід розглядати як систему фінансового забезпечення підприємства, націлену на досягнення загальної мети керування при оптимізації обігу його грошових коштів.
Як наука		
	Г.О. Крамаренко, О.С. Чорна	[8] зазначають, що фінансовий менеджмент -наука про управління фінансами підприємства щодо вироблення і реалізації управлінських рішень, пов'язаних з формуванням, розподілом і використанням фінансових ресурсів підприємства.
Як управління активами підприємства		
	К.В. Васьківська, О.А. Сич	фінансовий менеджмент або управління фінансами, полягає в діях з придбання, фінансування і управління активами, спрямованих на реалізацію певної мети.
	Ж.М. Жигалкевич, О.В. Кам'янська	фінансовий менеджмент як систему принципів і методів розробки і реалізації управлінських рішень щодо придбання, фінансування та управління активами, спрямовані на реалізацію певної мети підприємства
Як процес		
	А.М. Поддєрьогіна	фінансовий менеджмент -це процес управління формуванням, розподілом і використанням фінансових ресурсів суб'єкта господарювання та оптимізації обороту його грошових коштів.

		[10] характеризує
	.Н.В. Шевченко, С.І. Мельник	фінансовий менеджмент як сукупність процесів управління формуванням, використанням, розподілом фінансових ресурсів підприємства, а також контролюванням з подальшою оптимізацією та мінімізацією ризику неплатоспроможності
	Г.Г. Кірейцев	фінансовий менеджмент як процес управління формуванням, розподілом і використанням фінансових ресурсів суб'єкта господарювання й оптимізації обороту його грошових коштів з метою найбільш повної реалізації його цілей

Джерело: складено автором з використанням [І. А. Бланка ,О.О. Непочатенко, С.А. Пташник Г.О. Крамаренко, О.С. Чорна К.В. Васьківська, О.А. Сич, Ж.М. Жигалкевич, О.В. Кам'янська А.М. Поддєрьогіна .В. Шевченко, С.І. Мельник].